

Høringsrapport for Vannforvaltningsplan, samt tiltaksprogram og handlingsprogram for Norsk-finsk vannregion 2022-2027

Høringsrapporten gir en oversikt over innspill fra høringsinstanser til de tre ovenfor nevnte plandokumentene. Oversikten gjengir hvem som har behandlet innspillene og hvordan innspillene har blitt besvart.

Avsender	Oppsummering av høringsinnspill	Oppfølging av høringsinnspill
Interesseorganisasjoner		
Privatperson	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pr idag har vi store, åpne ferskvann, der mye ferdsel foregår, blant annet på vei. Dette forurensner vannene, og ødelegger en verdifull ressurs. Vi bør med alle midler, verne om denne ressursen, og legge trafikk lengre vekk fra våre vann, slik at de blir vernet fra forurensning. På denne måten vil ressursen komme til gode for mange generasjoner framover. Drikkevann er, og vil alltid være mangelvare verden over, og blir mere verdifullt enn gull, olje og penger. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Hensynet til eksisterende og fremtidige drikkevannskilder er et viktig fokusområde i planperioden. Se kapittel 2.1.1 i vannforvaltningsplanen og kapittel 11 om beskyttelse av drikkevann i tiltaksprogrammet.
FNF Finnmark	Forslag til tiltak <ol style="list-style-type: none"> 1. Overvåking og uttak av rømt oppdrettslaks i Klokkerelva (243-14-R), Neidenelva (244-33-R) og Grense Jakobselv (247-17-R) 2. Reduksjon av avrenning av næringssalter fra oppdrett og dialog med Russland for oppnå samarbeid i form av strengere regulering av utslipp fra oppdrett i Varangerfjord-ytre norsk-finsk (0424020100-21-C) og Bøkfjord-ytre (0424030500- 3-C) 3. Reduksjon av avrenning av Hexaklorbenzen (HCB) fra oppdrett i Bugøyfjorden (0424020500- C). Videre kartlegging av påvirkning fra næringssalter i Bugøyfjord, med relevante biologiske kvalitetselementer (NSI, klorofyll a, osv.), samt relevante støtteparameter (totalt fosfat, nitrat + nitritt, TOC, osv.). Etter resultatene, må brakklegging eller flytting av 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fiskeridirektoratet viser til våre bidrag datert 2.9.20 og 4.9.20, der det kommer frem at vi ikke har lagt inn tiltak i Vann-Nett i de nevnte elvene. 2. Fiskeridirektoratet har vurdert tiltak i vannforekomster der påvirkningen er vesentlig, og i de nevnte kystvannsvannforekomstene er ikke påvirkningen fra akvakultur vesentlig, jf Vann-Nett. Vi gjør oppmerksom på at det ikke er akvakultur i vannforekomst Bøkfjorden ytre.

	<p>oppdrettsanleggene som ligger i Bugøyfjord vurderes. Dette frem til måloppnåelse.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Kartlegging av påvirkning fra næringssalter, med relevante biologiske kvalitetselementer (NSI, klorofyll a, osv.), samt relevante støtteparameter (totalt fosfat, nitrat + nitritt, TOC, osv.) i Bugøyfjorden (0424020500- C) og Varangerfjorden-indre Norsk-Finsk (0424020100- 19-C). Kartlegging av påvirkning fra næringssalter, med relevante biologiske kvalitetselementer (NSI, klorofyll a, osv.), samt relevante støtteparameter (totalt fosfat, nitrat + nitritt, TOC, osv.) i Jarfjorden (0424020700-C) 5. En biomasseøkning av oppdrettslaks, i form av ny konsesjon eller økning av MTB, fører til økning av lakselus. Vi anbefaler dermed at ingen økning tillates i utvandringsrute av laksesmolt eller beiteområder av sjørøye eller sjøørret som har en bestandstilstand lavere enn god. Nyere retningslinjer fra Mattilsynet fraråder etablering av oppdrettsanlegg mindre enn 2 km fra et anadrom vassdrag. Vi anser det som positivt, men vi har fremdeles et sterkt behov for en kunnskapsoppbygging knyttet til ruter for utvandring av laksesmolt, og særlig kartlegging av sjørøye og sjøørret oppveksthabitat i sjø for at gode forvaltningsbeslutninger skal kunne tas. 6. Vi fraråder sterkt en tilrettelegging av unntak for oppnåelse av miljømålet i kongekrabbepåvirket vannforekomster. Dette er i strid med EØS avtalen og med FNs bærekraftsmål som setter livet under vann som bærebjelke for bla. en bærekraftig økonomi. Øke kvotestørrelse for kongekrabbe øst for 26°Ø, i vannforekomster der påvirkningen fører til lavere miljøtilstand enn «god». Avvikle aktivitetskravet for kongekrabbefiskere av hensyn til lokale fiskebestander (finne en bedre løsning). 	<p>Vi minner om at alle akvakulturanlegg i sjø har krav om miljøovervåking, jf. akvakulturdriftsforskriften.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Svar Statsforvalteren Vann-Nett har ikke registrert måling av Hexaklorbenzen (HCB) i vannforekomsten. Det er ett oppdrettsanlegg i vannforekomsten. Av kjemisk forurensning fra akvakultur, er det i hovedsak kobber fra fiskefôr og begroingsmiddel til nøter som kan påvirke miljøet rundt oppdrettslokaliteten. Kobber som lekker ut fra nøtene eller tilføres via fôrspil eller feces, vil akkumulere i næsonen til oppdrettsanleggene.¹ <p>Svar Fiskeridirektoratet I vannforekomst Bugøyfjorden er det en lokalitet, Storbukt. Lokalitet Vagnfjorden er trukket tilbake. I Vann-Nett er økologisk tilstand god og kjemisk tilstand udefinert. Etter vår vurdering er det ikke behov for tiltak i tiltaksprogrammet, jf. tidligere innspill/bidrag. Alle akvakulturanlegg i sjø har krav om miljøovervåking, jf. akvakulturdriftsforskriften. Vi gjør oppmerksom på at NFD og KLD har hatt på høring forslag</p>
--	--	--

¹ Havforskningsinstituttet (2021) Risikorapport norsk fiskeoppdrett 2019- Miljøeffekter av lakseoppdrett <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/fisken-og-havet-2019-5#sec-2-18>

	<p>Vurdere hvordan en kvoteøkning øst for 26°Ø kan føre til bedring av miljø, uten å gå utover fiskere, eksempelvis rette kvoteøkningen mot små hunkrabber.</p> <ol style="list-style-type: none"> Administrativt tiltak i form av en dialog med russiske myndigheter for å sikre oppfølging, eller opprydding av oppsamlingsbassenger for forurenset vann fra Nikel smelteverk. Kartlegging av kjemisk tilstand opp mot både forurensning fra Nikel og forurensning knyttet avrenning fra Sydvaranger gruve og annet kilder rundt Kirkenes (registrert i Varangerfjord-ytre norsk-finsk i Jarfjorden (0424020700-C), Korsfjorden 0424030400-C og Bøkfjorden-indre (0424030700-1-C). Problemkartleggingstiltak med hensikt om å indentifisere kilder av forurensning fra miljøgifter og kartfesting av forurenset områdene. Avbøtende tiltak i form av opprydding av forurenset sjøbunn i Bøkfjorden-midtre (0424030500-5-C), Bøkfjorden-ytre (0424030500-3-C), Varangerfjorden-ytre norsk-finsk (0424020100-21-C), Varangerfjorden-indre norsk-finsk (0424020100- 19-C), Langfjorden-ytre (0424030602-C) og Langfjorden-indre (0424030601-C). Habitatrestaurerende tiltak ved gruvedeponi mot oppnåelse av miljømålet «god økologisk tilstand». Forbyggende tiltak ved å ikke tillate en forringelse av miljøtilstand ved ytterligere gruvemassedeponering i Bøkfjorden-midtre (0424030500-5-C) og Langfjorden-ytre (0424030602-C). Forbyggende tiltak ved å ikke tillate en forringelse av miljøtilstand ved mudring av Tanamunning i Tanaelva-ytre del av delta (0423011603-C), Julelva/Juovlajohka fra munning til Basávžejohka (234-317-R) og Tanavassdraget (helhet av anadrom strekning). 	<p>(https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/vil-ha-standardkrav-til-utslipp-fra-fiskeoppdrett/id2741124/) som innebærer ytterligere krav til miljødokumentasjon både ved tildeling og under drift, samt tiltak ved uakseptabel miljøtilstand. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet er i gang med å oppsummere høringen.</p> <ol style="list-style-type: none"> Svar Statsforvalteren Økosystemovervåkingen i kystvann (ØKOKYST)² undersøker en rekke stasjoner langs hele kysten. Undersøkte stasjoner har tilfredsstillende miljøkvalitet for næringssalter. Oppdrettsanleggene i Bugøyfjorden, Varangerfjorden og Jarfjorden overvåkes med C-undersøkelser der parameter som NSI og TOC inngår. <p>Svar Fiskeridriektoratet I vannforekomst Varangerfjorden-indre Norsk-Finsk er økologisk tilstand god og kjemisk tilstand udefinert, jf. Vann-Nett. Etter vår vurdering er det ikke behov for tiltak i tiltaksprogrammet, jf. tidligere innspill/bidrag.</p> <ol style="list-style-type: none"> Innspillet er videresendt til Mattilsynet som ansvarlig Myndighet for lakselus. Innspillet videresendes også til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.
--	---	--

²ØKOKYST-delfprogram Finnmark (2016) <https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m734/m734.pdf>

	<p>12. Forbyggende tiltak ved å ikke tillate en forringelse av miljøtilstand ved massedeposering Tanafjorden-indre (0423010300-3-C) og Tanaelva-ytre del av delta (0423010300-3-C). Forbyggende tiltak ved å ikke tillate en forringelse av miljøtilstand (laksefisk) ved mudring av Tanamunning i Tanavassdrag (helhet av anadrom strekning) og Julelva/Juovlajohka fra munning til Basávžžejohka (234-317-R)</p> <p>13. Forbyggende tiltak ved å ikke tillate en forringelse av miljøtilstand ved gruvedrift i Polmakelva/Buolbmátjohka øvre (234-766-R)</p> <p>14. Forbyggende tiltak mot spredning av Gyrodactylus salaris ved økt informasjonskampanje og mer tilrettelegging for desinfisering av fartøy og fiskeutstyr, samt forbud mot bruk av vannjet- aggregat (vannskuter) i Tanavassdraget, Neidenvassdraget og Pasvikvassdraget.</p> <p>15. Tanavassdraget: Avbøtende tiltak mot overfiske i form av en dynamisk bestandsbasert kvoteregulering. Fiskeforbud mot laksefisk kan ikke oppheves før gytebestandsmål er nådd for ethvert sidevassdrag. Vi støtter forslaget at fiske etter andre arter enn laks i Tana åpnes opp også utover laksesesongen. Allikevel fraråder vi sterkt at det tilrettelegges for en målrettet fiske etter bestemte arter som gjedde og særlig ørret i form av utbetalte dusør. Jakt etter sel eller sjøfugl skal ikke kunne pågå i naturreservatet. Lyden av skudd i naturreservatet vil også skremme fugler, noe som er helt i strid med verneformålet. Det finnes nok områder utenfor naturreservatet der jakt på sel og sjøfugl er tilrettelagt.</p> <p>16. Vassdrag påvirket av vannkraft: Igangsetting av kartleggingstiltak i de 14 vannkrafts påvirkede vannforekomster der disse er planlagt. Planlegging av kartleggingstiltak i de 29 andre vannforekomster som mangler dette tiltaket. I vannforekomster der økologisk tilstand er lavere enn god, iverksette nødvendige avbøtende tiltak med sikt om å oppnå et økologisk potensial som</p>	<p>Det regionale overvåkingsprogrammet sier følgende om fremtidig overvåkingsbehov: Ved overvåking av anadrom fisk bør overvåkingen utvides til også å omfatte sjørørret og sjørøye, der disse artene finnes, i tillegg til laksebestandene».</p> <p>6. Fiskeridirektoratet viser til nasjonale føringer av 19.03.19. Innspillet er også videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <p>7. Følges opp som en del av Flerbruksplan for Pasvik og Grense Jakobselv. Miljødirektoratet er i kontakt med russiske myndigheter for å følge opp tiltak og skaffe informasjon om miljømessig effekt.</p> <p>8. Kartlegging av kjemisk tilstand i kystvannsforekomster gjennomføres ved myndighetspålagt overvåking der hvor aktuelt og med midler til tiltaksrettet overvåking i statlig regi avhengig av årlig finansiering.</p> <p>9. Innenfor Statsforvalterens myndighetsområde er tiltak 1106-1111-M registrert i Bøkfjorden midtre. I Langfjorden ytre er det gitt tillatelse til et større mudreprosjekt for å utbedre havneforhold og legge til rette for industrivirksomhet. Dette er primært ikke et oppryddingsprosjekt, men vil bidra til fjerning av forurenset sediment i mudret område. I Varangerfjorden indre Norsk-finsk foreligger ikke data som tilsier tiltak for opprydding i forurenset sjøbunn. I</p>
--	--	--

	<p>er så nærme som mulig «god økologisk tilstand». Konkrete miljømål skal ha fokus på alle vannlevende organismer - og ikke kun fisk.</p> <p>17. Vassdrag påvirket av vannkraft: Kartleggingstiltak knyttet påvirkningen av gassovermetning for Pasvik-, Gandvik- og Kobbholm- vannkraftverk. Der påvirkningen er til stede, må det igangsettes avbøtende tiltak</p> <p>18. Forbyggende tiltak for å begrense bruk av hurtiggående fartøy i Pasvikvassdraget.</p>	<p>Varangerfjorden ytre foreligger, med unntak av målinger av PFOS og TBT i 2006 ikke prøver fra sediment i dårlig kjemisk tilstand. Øvrige data som viser verdier i dårlig kjemisk tilstand i Varangerfjorden ytre er prøver tatt i biota. Problemkartlegging kan generelt være egnet for å identifisere kilder til forurenset sjøbunn der påvirker ikke er kjent. Det er behov for kriterier for å utpeke vannforekomster som skal prioriteres for problemkartlegging.</p> <p>Forurensning som skyldes gruvevirksomhet ligger under Miljødirektoratets myndighet, se tiltaksID 1106-1182-M. Miljødirektoratet svarer at Varangerfjorden og Langfjorden er påvirket av gruvedrift, men inngår ikke i handlingsplanen for opprydding i forurenset sjøbunn.</p> <p>10. Statsforvalteren arbeider med å oppdatere vann-nett i forhold til påvirkninger fra tidligere gruvedrift i Sør-Varanger, basert på undersøkelser fra 2019. Utslippstillatelsene til SydVaranger Drift AS er under revisjon hos Miljødirektoratet. Myndighet for pålegg om tiltak vil i hovedsak ligge hos Miljødirektoratet. Miljødirektoratet svarer at Sydvaranger gruve har tillatelse til sjødeponering i Bøkfjorden.</p> <p>11. Svar Statsforvalteren</p> <p>Statsforvalteren har fremmet innsigelse til reguleringsplanen for mudring og dumping i Tanamunningen. Saken er ikke avgjort, den er til behandling hos kommune/Kystverket</p>
--	---	---

		<p>og det er ikke foretatt mekling.</p> <p>Svar Kystverket</p> <p>Vurderingen knyttet til om hvorvidt en mudring skal gjennomføres av Tanamunning i Tanaelva-ytre del av delta (0423011603-C), Julelva/Juovlajohka fra munning til Basávžžejohka (234-317-R) og Tanavassdraget må forankres i tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag. Enkelttiltak kan ikke kategorisk avvises uten denne vurderingen. Konsekvensene av å gjennomføre tiltak må vurderes ut fra et oppdatert kunnskapsgrunnlag og basert på dette gi svar på om planlagt tiltak påvirker miljøtilstanden i positiv eller negativ retning. Et vedtak må fattes på dette grunnlaget.</p> <p>12. Se svar i punkt 11.</p> <p>13. Innspillet er videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <p>14. Mattilsynet mener at det har kommet forslag om flere gode tiltak for å redusere faren for smitte med Gyro til norske vassdrag. Mattilsynet har mest ansvar i områder der det er smitte. Det blir laget lokale forskrifter for å hindre videre smitte fra smittede elver i Norge. Vi har også ansvar for å lage informasjonsplakater mm. Men vi fører ikke tilsyn med at informasjon blir gitt. Vi fører heller ikke tilsyn med at desinfeksjonsstasjonene fungerer. Samarbeid med naboland er et viktig tiltak</p>
--	--	--

		<p>for å beskytte vassdragene våre mot gyro.</p> <p>Mattilsynet oppfatter at ansvar/roller er fordelt på følgende måte: Miljødirektoratet har det overordnede ansvaret for bekjemping av <i>Gyrodactylus salaris</i> og bevaring/reetablering av fiskebestandene. Statsforvalteren har ansvaret for å lede dette arbeidet regionalt.</p> <p>Veterinærinstituttet har på oppdrag fra Miljødirektoratet ansvar for den praktiske gjennomføringa av både bevarings-/reetableringsarbeidet og den kjemiske behandlinga. Mattilsynet har ansvar for overvåking og smittereduserende tiltak.</p> <p>I planperioden burde vi kanskje vurdere om det er behov for å sjekke at alle involverte er enige om hvem som gjør hva, og om noen burde være tettere på elveeierlag og andre med ansvar for smittevern.</p> <p>15. Vedr. <i>dynamisk bestandsbasert kvoteregulering</i> m.m. – det skal nå utarbeides nye modeller for hvordan bestandene i Tana kan bygges opp igjen, ulike former for kvoter (totalkvote for vassdraget, personkvoter osv.) antas å være verktøy som skal vurderes nærmere. Fisketellinger med sonar utføres på fire lokaliteter i år og er i tillegg til videoovervåking av de verktøyene som benyttes i den løpende bestandsovervåkinga. Det telles fiske på</p>
--	--	--

		<p>faste og "rullerende" lokaliteter, dvs at det på enkelte lokaliteter telles fisk hvert år mens det andre steder telles hvert andre eller tredje år.</p> <p>16. Statsforvalteren planlegger og prioriterer undersøkelser og avbøtende tiltak i vannforekomster påvirket av vannkraft innenfor rammen av tilgjengelige ressurser. Planlegging av undersøkelser og avbøtende tiltak må også gjøres innenfor formelle rammer, som inkluderer dialog med regulantene. For å sikre at «de viktigste» vannforekomstene tas først kan interesseorganisasjonene bidra med konkrete innspill om vannforekomster med særlige verdier eller behov</p> <p>17. NVE er oppmerksom på at drift av vannkraftverk kan forårsake gassovermetning (luftovermetning), som kan gi negative effekter på fisk og andre vannlevende organismer. Det er derfor alle nye og reviderte konsesjoner får særskilte vilkår om luftovermetning. Vilkåret gir NVE hjemmel til å pålegge konsesjonæren å forhindre/ redusere problemer med luftovermetning dersom dette forekommer i skadelig omfang. Kraftverkene som FNF viser til har i varierende grad konsesjon med vilkår om luftovermetning.</p> <p>NVE er ikke kjent med at det forekommer luftovermetning i skadelig omfang ved de kraftverkene som FNF nevner. NVE ser at vannkraftbransjen også tar dette problemet</p>
--	--	---

		<p>på alvor, og Energi Norge har startet et prosjekt for å utvikle en teknisk løsning som kan installeres i vannkraftverket:</p> <p>Gassovermetning Energi Norge forside</p> <p>18. Bruk av hurtiggående fartøy i Pasvikvassdraget er ikke registret som påvirkning i Vann-Nett. Dette utelukker likevel ikke at bruk av fartøy kan ha ulike negative effekter, slik FNF-Finnmark skriver i sin uttalelse. For at en påvirkning skal registreres i Vann-Nett må den imidlertid ha effekt på ett eller flere kvalitetselement som benyttes ved klassifisering av kjemisk og økologisk tilstand. Fugl benyttes ikke som kvalitetselement ved klassifiseringen. Negativ effekt på fuglebestander kan derfor ikke registreres som påvirkning i Vann-Nett. Fare for spredning av fiskesykdommer eller fremmede organismer er en relevant problemstilling å belyse, men slike sykdommer eller organismer vil heller ikke utgjøre en påvirkning som registreres i Vann-Nett før eventuell spredning faktisk har skjedd. Å unngå slik spredning vil derfor være et viktig forebyggende tiltak mot forringelse av økologisk tilstand i vassdraget. Når det kommer til kvalitetselement som benyttes ved klassifisering av økologisk og kjemisk tilstand, foreligger det i dag ikke kunnskap om at bruk av hurtiggående fartøy i Pasvikvassdraget påvirker noe kvalitetselement på en måte som medfører</p>
--	--	---

		<p>forringelse fra en tilstandsklasse til en annen. Om pågående eller framtidige undersøkelser skulle påvise effekter på kvalitetselement, som kan knyttes direkte til bruk av hurtiggående båter vil det være nødvendig å legge påvirkningen inn i Vann-Nett, og å vurdere avbøtende tiltak.</p>
	<p>Forslag til overvåking</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kystvannforekomster med, eller i nærheten av, oppdrettsaktivitet: Vi anbefaler at det utarbeides, og deretter brukes, en referanseindeks basert på sensitive biologiske kvalitetselementer som kan måle effekten av avlusningsmidler i hele vannkolonnen, fra bunndyr til dyreplankton. 2. Ferskvannsforekomster i nærheten av oppdrettsaktivitet: Kvalitetselementer skal velges ut ifra de meste sensitive indikatorene for en type påvirkning. Når det gjelder påvirkning fra lakselus, er sjøørret og sjørøye på grunn av sin habitatbruk og følsomhet mer representative enn laks, og bør dermed velges som kvalitetselementer. Overvåking gjennomført av Havforskningsinstituttet må økes. 3. Laksevassdrag: Vi har behov for en bedre oversikt på effekten av fiske av lodde, kolmule, brisling og sil, på bestandsutviklingen av Atlanterhavslaks. 4. Alle kystvannforekomster i vannregionen: Etablering av et klassifiseringssystem med indeks på kvalitetselementer som kan fange opp påvirkning av kongekrabbe, for en mer riktig tilstandsklassifisering av påvirkede vannforekomster. 5. Alle vassdrag påvirket av vannkraft: Pålegg om kartleggingsundersøkelse bør innebære at en del av undersøkelsen omhandler lokalkunnskap. 6. Alle vassdrag påvirket av vannkraft: Vi etterlyser en nasjonal satsing mot mer kunnskap tilknyttet miljøeffekten av vannkraft i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke indekser som skal inngå i klassifiseringssystemet må vurderes av Miljødirektoratet og direktoratsgruppen. Innspillet videresendes til nasjonalt nivå. 2. Dette er et relevant innspill, som fordrer at det hentes inn data om påvirkning av lakselus på sjøørret og sjørøye. Innspillet videresendes til nasjonalt nivå. 3. Dette må vurderes av Miljødirektoratet og direktoratsgruppen. Innspillet videresendes til nasjonalt nivå. 4. Indeks som kan fange opp påvirkning av kongekrabbe forventes å være godkjent og klar før neste rullering av forvaltningsplanene. 5. Innspillet må vurderes ved utforming av de enkelte pålegg. 6. I regi av HydroCen pågår arbeid for å vurdere om og hvor-dan miljødesign kan tas i bruk som metode i regulerte innsjøer. Innspillet er også relevant for pålegg etter naturforvaltnings-vilkår i vassdrags-konsesjoner. Omfang og innhold i pålegg må vurderes i det enkelte tilfelle. Det forgår mye forskning for å heve

	<p>regulerte innsjøer og elver (annet enn anadromfisk). Samt at det utarbeides tilsvarende forvaltningsverktøy som i laksevassdrag eks. – Håndbok for miljødesign i regulerte innsjøer, og – Håndbok for miljødesign i regulerte elver og bekker. Slike forvaltningsverktøy må omhandle livet i vassdrag iht. vannforskriften- og ikke kun om fisk. I tillegg bør enkelte studier utarbeides med fokus på effekten av vannkraft på landslevende organismer som er tilknyttet til vann. Vi finner det åpenbart at vannkraft innebærer konsekvenser på fuglebestander ved reduksjon av mattilgang. Vi finner derimot ikke et eneste studie som handler om tematikken. Vegetasjon som vokser langs vassdragene, bør også få mer oppmerksomhet.</p>	<p>kunnskapen om miljøvirkningene av vannkraft, og NVE implementerer ny kunnskap i vår forvaltning av vannkraftsektoren. NVE bidrar med både faglig og økonomisk bistand innenfor flere FoU-prosjekter. NVE er for eksempel forvaltningspartner og sitter i styret for CEDREN og HydroCen. Innspillet er også videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p>
	<p>Forslag til endringer i kunnskapsgrunnlaget</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vann-Nett og alle plandokumenter: Påvirkningsgrad for utslipp fra akvakultur må endres fra «ukjent» til den grad som reflekterer den observerte tilstanden fra undersøkelsene i nærheten av anleggene og vannforekomstene ellers. «Det verste styrer»-prinsippet som gjelder for tilstandskvalifisering ut ifra kvalitetselementene, bør også gjelde for en vannforekomst der den verste lokalitet er styrende for resten av vannforekomsten 2. Påvirkninger fra oppdrettsnæring er det felt det forskes aller mest på i vannforvaltningssammenheng. Det ligger tusenvis av rapporter og publikasjoner tilgjengelig, samt utføres regelmessig lokale undersøkelser rundt anleggene. Disse lokale undersøkelsene viser nærmest systematisk «moderat» til «dårlig» tilstand i nærheten av anleggene. Allikevel er det nærmest systematisk satt minst «god» tilstand for vannforekomstene der anleggene befinner seg, og utslipp fra akvakultur satt med «ukjent» påvirkningsgrad. Dette fører til at rapporteringen i vannforvaltningsplan ser mye renere ut enn den faktisk er. Myndigheter har oversikt over biomassen av oppdrettslaks i vannforekomstene og det ligger tydelige 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Påvirkningsgrad er satt som ukjent i vannforekomster uten data fra C-undersøkelser. I øvrige tilfeller fastsettes påvirkningsgrad på grunnlag av foreliggende data. Påvirkningsgrad fastsettes i samsvar med karakteriseringsveilederen, slik at samlet påvirkning på tilstand i vannforekomsten legges til grunn. Eventuell endring av praksis fordrer endring av veileder. Se også svar fra Fiskeridirektoratet i punkt 2 under. 2. Vedrørende vurdering av miljøtilstand og påvirkninger viser Fiskeridirektoratet til at dette gjøres iht Karakteriseringsveileder, som angir hvordan tilstanden i vannforekomstene fastsettes og påvirkninger vurderes. Miljøovervåkingen ved den enkelte akvakulturlokalitet er ikke overvåking av vannforekomsten, se våre innspill.

	<p>regninger fra Havforskningsinstituttet for å kunne skaffe en god oversikt ovenfor mengde næringssalter som produseres. Vi ber at dette ryddes opp i vann-nett og i vannforvaltningsplan 2022-2027.</p>	<p>Vannregionmyndigheten vil også videresende innspillet til nasjonalt nivå.</p>
	<p>Regionalt tiltaksprogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Side 40 «Ingen elveforekomster og bestander av vill laksefisk i vannregionen er vurdert å være så sterkt påvirket av lakselus at miljømålet om god økologisk tilstand ikke oppnås» endres til: En elveforekomst i vannregionen (Karpelva) oppnår ikke god økologisk tilstand og kan være negativt påvirket av lakselus. Det er flere anadromvassdrag i vannregionen uten vurdert tilstand av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning. Oppdrettsaktivitet i kystområder benyttet av anadromfisk fra disse vassdrag kan føre til at miljømålet ikke oppnås. 2. Side 40 «Det er ingen kystvannsvannforekomster i vannregionen som er så sterkt påvirket at miljømål ikke oppnås». Tilstanden er i flere kystvannforekomster lavere enn «god» på grunn av avrenning fra oppdrettsnæring (Fosfat, nitrat og hexaklorbenzen). Det mangler avbøtende tiltak i kommende planperiode som fører til at påstanden er ugyldig og må endres. Forslag til endring: Minst 4 kystvannsvannforekomster i vannregionen viser indikasjon på næring- og/eller kjemiskforurensning fra oppdrettsnæring, med manglende tiltak er det en risiko for at miljømål ikke oppnås. 3. Side 14 står følgende: - «NVE innfører moderne standardvilkår i samtlige revisjoner som gjennomføres i Norge». Side 8 av 29 For å sikre at begrepet ikke mistolkes, bør forholdene rundt «moderne standardvilkår» defineres. Vi foreslår at setningen redigeres slik: «I kommende planperiode skal NVE innføre moderne standardvilkår i samtlige revisjoner som gjennomføres i Norge. Dette innebærer manøvreringsreglement som sikrer liv i litoralsonen av regulerte innsjøer, og minstevannføring som 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tiltaksprogrammet må forholde seg til hva som er registret i Vann-Nett. I Vann-Nett er Karpelva registrert med liten grad av påvirkning fra lakselus. Aktivitet knyttet til akvakultur kan utfordre miljøtilstanden, dette et omtalt under måloppnåelse. 2. Tiltaksprogrammet må forholde seg til hva som er registret i Vann-Nett. I Vann-Nett er alle vannforekomstene registrert med liten eller ukjent grad av avrenning fra oppdrettsanlegg. Se også svar fra Statsforvalteren i punkt 3 om forslag til tiltak og innspill fra Fiskeridirektoratet i punkt 1 om kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett. 3. NVE støtter ønsket om å oppnå en miljøtilstand i regulerte vassdrag som er så god som mulig, og moderne standardvilkår inkluderer hjemler for både miljømyndighetene og NVE til å pålegge regulantene å gjennomføre gode miljøforbedrende tiltak uten tap av kraftproduksjon. I regulerte vassdrag er det et sentralt poeng å sikre en balanse mellom miljøforbedringer og hensynet til den samfunnsnyttige verdiskapningen som skjer i norske vannkraftverk. Det er derfor NVE i alle

	sikrer liv i regulerte elver. Det skal på sikt oppnås en miljøtilstand i regulerte vassdrag som er så nærme som mulig god økologisk tilstand	revisjonssaker der det framsettes krav om minstevannføring og/eller magasinrestriksjoner må vurdere miljøfordelene som kan oppnås, opp mot kostandene i form av redusert kraftproduksjon, kraftforsynings sikkerhet og reguleringsanleggets flomdempende effekt
Regulanter		
Tinfos AS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tinfos AS viser til NVEs innstilling til Olje- og energidirektoratet av 25. april 2008 i nærværende sak hvor de fremgår at fiskeinteressene både absolutt og relativt sett er beskjedne, hvilket bl.a. illustreres gjennom konsesjonsmyndighetenes beslutning om ikke å innta bestemmelser om minstevannføring på de utbygde fallstrekninger. Miljømål bør settes til dagens tilstand og måloppnåelsen ikke er avhengig av nye tiltak. 2. I vilkår for tillatelsen er det tatt inn standard miljøvilkår. Sektormyndighetene må eventuelt vurdere om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for den enkelte vannforekomst i Kobbholmvassdraget. Vi vil imidlertid bemerke at regulantens ansvar forutsetningsvis skal realiteres til virkningene av de gjennomførte reguleringsinngrepene, dvs. Store Valvatn og Store Kobbholmvatn, og at utredning av generelle fiskebiologiske problemstillinger faller utenfor regulantens ansvar. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ved fastsettelse av miljømål, kan dagens tilstand settes til GØP dersom det ikke er realistiske gjennomførbare tiltak som kan gi miljøforbedring. 2. Klima- og miljødepartementet skrev i godkjenning av vannforvaltningsplaner for 2016-2021: <i>For vannforekomster der kunnskapsinnhenting er det eneste tiltaket, settes miljømålet til dagens tilstand. Kunnskapsinnhenting som tiltak beholdes imidlertid i Vann-Nett, da departementet mener at kunnskaps-innhenting er viktig for å finne aktuelle tiltak som grunnlag for å sette miljømål for neste planperiode. Mer kunnskap vil gi grunnlag for å kunne fastsette mer presise miljømål for vannforekomster med kjente miljøproblemer og forbed-ringspotensial ved rullering av planene.</i> Godkjenningen åpnet dermed for innhenting av mer kunnskap, også i vannforekomster der miljømål fremstår som nådd. Ny kunnskap vil gi bedre grunnlag for å vurdere hva som er

		gjennomførbare tiltak for å fastsette et realistisk nivå for GØP i den enkelte SMVF. Prosess omkring eventuelle pålegg må følge formelle regler, som også inkluderer dialog mellom Statsforvalter og regulant, før det tas beslutning om hvorvidt pålegg skal gis. Regulant vil ha rett til å klage på eventuelt vedtak om pålegg.
Pasvik kraft	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det foreslås å sette miljømål til dagens tilstand slik det allerede er gjort i vann-nett. Slik KLD har besluttet for perioden 2016-2021 skulle det ikke være noe grunn for ytterligere tiltak. 2. Generelt kan sektormyndigheten vurdere om kunnskapsnivået er tilstrekkelig for den enkelte vannforekomst i vassdraget. Vi ser av vann-nett at det foreslås tiltak som problemkartlegging og tiltaksorientert overvåking. Pasvik kraft mener at eventuelle gjennomføring av tiltak, må sees i sammenheng med kost-nytte. Pasvik kraft anser det ikke relevant med noen prioritering da miljømålene settets til dagens standard. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. For å diskutere og oppdatere økologisk potensial i sterkt modifisert vannforekomster ble det arrangert felles møte mellom Miljødirektoratet, Statsforvalteren, NVE og vannregionmyndigheten. Med bakgrunn i dette møtet vil det gjøres endringer i miljøtilstand og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster. 2. Som følge av høringsinnspill er tiltak og kunnskapsinnhenting som ikke medfører krafttap foreslått høyt prioritert for Pasvikvassdraget i planperiode 2022-2027. Se høringsinnspill fra Statsforvalteren og begrunnelse for denne prioriteringen i vannforvaltningsplanen kapittel 2.1.3.
Sektormyndigheter		
NVE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Planen inneholder ingen nye forslag til prioritering av miljømål som medfører krafttap, og NVE legger derfor til grunn at vannregionmyndigheten mener den gjeldende prioriteringen bør videreføres i neste planperiode uten endringer. 2. Vi registrerer at vannforvaltningsplanens omtale av drikkevann nesten utelukkende fokuserer på beskyttelse av vassdragets 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prioritering av miljømål som medfører krafttap videreføres slik de er gjort nasjonalt. I Norsk-finsk vannregion er det ingen høyt prioriterte vassdrag. Kunnskapsinnhenting og tiltak som ikke

	<p>funksjon som drikkevannskilde. Vi mener andre utfordringer også bør belyses, som at vannuttak til drikkevannsforsyning kan tørrelegge elve- og bekkeløp og dermed redusere økologisk tilstand. Frivillig slipp av minstevannføring vil redusere påvirkningen fra denne type inngrep.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Settefisk trenger kontinuerlig tilgang til vann, også i tørre perioder når det er lite vann i vassdragene. Vannkildene som benyttes har ofte viktige allmenne interesser knyttet til seg. Akvakultur er en næring i vekst, noe som fører til økt press på vannressursene som utnyttes. 4. Når det gjelder tiltak for vannkraft og andre vassdragsinngrep gir ikke tiltaksprogrammet nødvendigvis et fullstendig bilde av alle tiltak NVE vil følge opp. Gjennom nye undersøkelser, tilsyn, tiltaksplaner fra regulerter, eller ved krav fra allmennheten om vilkårsrevisjoner eller innkalling til konsesjonsbehandling, får NVE forslag til miljøforbedrende tiltak. Vi behandler slike saker selv om de ikke fremgår av dette tiltaksprogrammet, og vil legge aktuelle tiltak i vann-nett fortløpende. 5. I kapittelet om restaureringstiltak kan det vises til det pågående arbeidet med nasjonal restaureringsstrategi, som legger grunnlag for felles prioriteringer innen restaureringstiltak på tvers av sektorer. 6. Overvann og overvannshåndtering, og hvordan dette påvirker vannforekomster er et viktig tema å belyse i planen. NVE arbeider med en veileder om overvann for kommuner som kan være aktuell å vise til. Den fremhever blant annet viktigheten av å håndtere overvann på overflaten og ikke i rør. Åpning av bekker i rør kan være et godt og viktig tiltak, både for håndtering av overvann og av hensyn til miljø. Dette kan med fordel komme bedre frem i planen. 	<p>medfører krafttap prioriteres imidlertid høyt i Pasvikvassdraget.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Hvordan vannuttak kan påvirke vannmiljøet er nærmere omtalt i kapittel 2.1 om tilstand og utfordringer og kapittel 2.2.2 om restaurering av andre vassdragsinngrep i tiltaksprogrammet. 3. At vannuttak til settefiskanlegg kan påvirke miljøtilstanden er omtalt i tiltaksprogrammet. At akvakultur er en næring i vekst, er beskrevet i kapittelet om vurdering av måloppnåelse. 4. Tatt til orientering. Dialog mellom relevante aktører må legges til grunn for det videre arbeidet og oppdatering av tiltak i vann-nett. 5. Oppdatert i tiltaksprogram under kapittel om vannkraft og andre vassdragsinngrep. Arbeid med den nasjonale restaureringsstrategien er også tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen. 6. Påvirkninger og tiltak for overvann er omtalt under tilstand og utfordringer i tiltaksprogrammet. NVE sin veileder for overvann er tatt inn med den linken som høringsinnspillet viser til. For å sikre en god måloppnåelse er det viktig at kommunene tar hensyn til overvann i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel.
SF	Kunnskapsgrunnlaget og behov for tiltak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Innspillet er diskutert/problematisert i vannforvaltningsplan og tiltaksprogram.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Statsforvalteren mener at kunnskapsgrunnlaget for påvirkning fra kongekrabbe er mangelfullt. Presisjon i klassifisering av økologisk tilstand i vannforekomster med høy tetthet av kongekrabbe er derfor vurdert som lav. Lav presisjonsgrad beholdes inntil ny indeks som tar hensyn til beiting fra kongekrabbe er innarbeidet i klassifiseringssystemet. Dette fremstår i dag som en inkonsistens i Vann-Nett ved at økologisk tilstand i mange vannforekomster kan være klassifisert som god selv om påvirkningsgrad av kongekrabbe er registrert som stor. 2. Kunnskapsgrunnlaget når det gjelder påvirkninger fra tidligere gruvedrift i Sør-Varanger er ikke oppdatert i vann-nett. Dette skyldes at Statsforvalteren fikk tilgang til nye datasett etter at høringsdokumentene var utarbeidet. Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget i vann-nett vil bli gjort etter høringen. 3. Det er registrert påvirkninger fra jordbruk av ukjent grad og liten grad i flere vannforekomster i norsk-finsk vannregion. Det er usikkerhet knyttet til kunnskapsgrunnlaget og det er behov for kunnskapsinnhenting i de områdene med mest intensiv drift. Statsforvalteren mener at det er behov for at flere kommuner går gjennom registrerte påvirkninger av jordbruk, og bidrar til kvalitetssikring og oppdatering av disse. I enkelte vannforekomster med påvirkning fra jordbruk kan det være behov for å beskytte mot forringelse av tilstand selv om miljømål i dag er oppnådd. Kommunene bør vurdere behov for å registrere tiltak for å beskytte sårbare vannforekomster mot forringelse. 4. Påvirkning fra avløpsanlegg for kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser, etter forurensningsforskriftens kapittel 13 og utslipp fra bolighus, hytter og lignende etter forurensningsforskriftens kapittel 12, blir i dag i liten grad overvåket. Statsforvalteren mener at det er behov for at flere kommuner bidrar til forbedring av kunnskapsgrunnlaget for påvirkning fra kommunale avløpsanlegg etter 	<p>Innspillet er også videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Tatt til orientering. Behov for oppfølgende tiltak bør vurderes av ansvarlige sektormyndighet etter at påvirkningen er oppdatert i vann-nett. 3. VRM videreformidlet og har hatt dialog/møter med VOK om manglende tiltak innen jordbruk. Behovet for flere tiltak er tydeliggjort i kapittelet om vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogrammet. Enkelte VOK har også vært i direkte kontakt med Statsforvalteren om problemstillingen. 4. VRM videreformidlet og at hatt dialog/møter med VOK om manglende tiltak innen avløp. I høringsperioden ble det også arrangert teammøte som fokuserte på denne problemstillingen. Behovet for mer overvåking og økt kunnskapsgrunnlag for avløpsanlegg er omtalt under vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogrammet. Det er også beskrevet hvor tiltak bør prioriteres med bakgrunn viktige brukerinteresser. 5. Tiltak i Basávžžejohka nedre er inkludert i tiltaksprogrammet.
--	--	---

	<p>forurensningsforskriftens kapittel 13, og fra spredt avløp etter forurensningsforskriftens kapittel 12. Kunnskapsinnhenting og andre relevante tiltak som tilsyn, for vurdering av effekt av påvirkning, bør registreres i Vann-Nett. Det samme bør tiltak for å beskytte sårbare vannforekomster mot forringelse.</p> <p>5. I tiltaksprogrammet nevnes 4 vannforekomster hvor god økologisk tilstand vil oppnås som følge av tiltak mot vandringshinder. I dette avsnittet savner vi inkludering av tiltak i 234-491- R Basávžžejohka nedre, hvor Troms og Finnmark fylkeskommune har vært i dialog med oss om fjerning av vandringshinder i forbindelse med ny bro på FV 890.</p>	
	<p>Generelt om miljømål</p> <p>1. Statsforvalteren er grunnleggende enig i miljømål som følger av vannforskriften. Vi mener likevel at tidspunkt for måloppnåelse er mangelfullt vurdert i en del vannforekomster. Dette gjelder både miljømål for økologisk tilstand i naturlige vannforekomster, økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster, og miljømål for kjemisk tilstand. Statsforvalteren mener at sektormyndighetene ikke i tilstrekkelig grad har maktet å bidra til å vurdere nødvendige tiltak og tidspunkt for når miljømål kan nås. Tidspunkt for oppnåelse av mange miljømål er derfor ikke oppdatert i Vann-Nett. For flere vannforekomster ligger derfor miljømål inne med oppnåelse i 2027, uten at det er foreslått tilstrekkelige tiltak. Dette er en svakhet som skaper inntrykk av at flere miljømål blir nådd i 2027 enn det tiltaksprogrammet gir grunnlag for. I Vann-Nett kommer dette til syne ved at mange miljømål fremstår som ugyldige.</p>	<p>1. VRM er klar over at enkelte miljømål kan fremstå som urealistiske ettersom det mangler relevante tiltak. Så lenge ansvarlige sektormyndighet ikke har registrert tiltak med utsatt frist for relevante påvirkninger, kan ikke VRM uten videre gi utsatt frist. Dette vil også være ugyldig. Det er vurderingen av tiltak fra den ansvarlige myndighet som legger grunnlag for om miljømålet kan utsettes eller ikke.</p>
	<p>Økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF)</p> <p>1. Statsforvalteren mener at det er behov for en grundigere diskusjon om hvilke miljømål som skal settes for mange sterkt modifiserte vannforekomster, og hvordan miljømålet godt</p>	<p>1. For å diskutere og oppdatere økologisk potensial i sterkt modifisert vannforekomster ble det arrangert felles møte mellom Miljødirektoratet,</p>

	<p>økologisk potensial (GØP) skal defineres i den enkelte vannforekomst. Dette gjelder både vannforekomster der miljømål fremstår som nådd, og vannforekomster der økologisk potensial i dag er moderat eller dårligere. Dette kan etter vårt syn kun oppnås ved aktiv vurdering av potensial for gjennomførbar miljøforbedring i den enkelte vannforekomst. For å lykkes med dette mener Statsforvalteren at det er nødvendig at sektorene både har dialog med vannkraftregulanter og andre påvirkere, og at sektorene benytter myndighet til å pålegge tiltak. I tillegg mener Statsforvalteren at aktiv brukermedvirkning vil være en styrke ved konkretisering av miljømål i mange sterkt modifiserte vannforekomster. Statsforvalteren mener at vannregionmyndigheten og vannområdene bør stimulere til lokale initiativ, i tillegg til å invitere brukere med i prosesser initiert av forvaltningen.</p>	<p>Statsforvalteren, NVE og vannregionmyndigheten. Med bakgrunn i dette møtet vil det gjøres endringer i miljøtilstand og miljømål for sterkt modifiserte vannforekomster. Innspillet er også sendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <p>Svar NVE</p> <p>NVE er enig med Statsforvalteren at det er viktig med god dialog og faglige bidrag fra vannkraftregulanter, andre påvirkere og lokale interesser for å sikre en så god faglig fastsettelse av miljøtilstand og -mål som mulig. NVE vil bidra til å legge til rette for en god prosess i dette arbeidet, så langt vår ressursituasjon tillater det.</p>
	<p>Kjemisk tilstand</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I en del kystvannforekomster er kjemisk tilstand klassifisert som dårlig på grunnlag av målinger på ett eller flere prioriterte stoff. Miljømål er i alle disse satt som god. Statsforvalteren er enig i at miljømål skal være god kjemisk tilstand, men realisme i å nå dette innen 2027 synes i mange vannforekomster å være fraværende. Dette fordi det i mange tilfeller mangler tiltak for å nå målet. 2. I grenseområdet til Russland har vannforekomstene dårlig kjemisk tilstand på grunn av påvirkning fra den metallurgiske industrien. Mange av disse vannforekomstene er registrert med ugyldig måloppnåelse i vann-nett og databasen må oppdateres. Tidspunkt for måloppnåelse må videre vurderes nærmere for disse vannforekomstene. Teksten i tiltaksprogrammets kapittel 4.1. bør oppdateres fordi smelteverket i Nikel nå er nedlagt. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. VRM er klar over at enkelte miljømål kan fremstå som urealistiske ettersom det mangler relevante tiltak. Så lenge ansvarlige sektormyndighet ikke har registrert tiltak med utsatt frist for relevante påvirkninger, kan ikke VRM uten videre gi utsatt frist. Dette vil også være ugyldig. Det er tiltaket som legger grunnlag for om miljømålet kan utsettes eller ikke. For å styrke arbeidet og måloppnåelsen for kjemisk tilstand i kystvannsforekomster er det ytret behov for økte virkemidler i planperioden. 2. Tiltaksprogrammet informerte om at miljømålene for disse vannforekomstene var utsatt til 2033. Mangel på registrering av tiltak med utsettelse gjorde at det ikke var

		<p>teknisk mulig å oppdatere Vann-Nett med foreslått miljømål. Tiltak ble oppdatert av Miljødirektoratet i høringsperioden. Miljømål i Vann-Nett og tekst i tiltaksprogram og vannforvaltningsplanen er oppdatert med bakgrunn i dette. Tekst om smelteverket er oppdatert.</p>
	<p>Beskyttede områder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Statsforvalteren kan ikke se at foreslåtte miljømål for vannforekomster i beskyttede områder inneholder tilleggskrav for å ivareta formålet med beskyttelsen. Statsforvalteren kan heller ikke se at forvaltningsplanen vurderer om foreslåtte miljømål er tilstrekkelig til å ivareta behovet for beskyttelse i de ulike kategoriene av beskyttede områder. 2. Statsforvalteren mener at register over beskyttede områder er mangelfullt, ved at mange naturvernområder der verneformålet omfatter vann og verdier i vann ikke inngår. Vi legger også merke til at heller ikke naturtyper etter forskrift om utvalgte naturtyper er med i registeret. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Det er ikke gjort en konkret vurdering av stenger miljømål/krav i de enkelte vannforekomstene som ligger i beskyttet område. Dersom vannforekomsten er registret som beskyttet område, vises dette i vann-nett. Dette synliggjøre at vannforekomstene har strengere krav som følge av annet regelverk. Tiltak i beskyttede områder er derimot forslått prioritert høyt i planperioden. Dette vil kunne bidra til en bedre oppfølging/beskyttelse. 2. Innspillet med list over verneområder med begrunnelse er sendt til miljødirektoratet for vurdering. Det er ikke gjort noen konkrete oppdateringer i plandokumentene.
	<p>Tekst om akvakultur i tiltaksprogrammet</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Statsforvalteren har følgende merknader til Tiltak punktutslipp fra akvakultur på tiltaksprogrammets side 42: I løpet av planperioden 2022-2027 tar Statsforvalteren sikte på å gjennomføre forurensningstilsyn ved alle settefiskanlegg med punktutslipp i vannforekomster. Statsforvalteren kan etter nærmere vurdering, ved behov pålegge overvåking av 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram 2. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram 3. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram

	<p>resipientene. Om overvåking avdekker utfordringer med å nå miljømål for vannforekomster med punktutslipp, kan det bli aktuelt å stille utvidete krav om rensing av utslipp, herunder at det tas i bruk RAS-teknologi eller andre renseløsninger.</p> <p>2. I fjerde avsnitt under overskriften Tiltak punktutslipp fra akvakultur ønsker Statsforvalteren at ordet «ellers» føyes til, slik at ny ordlyd blir: Statsforvalteren foreslår ellers ingen nye tiltak mot påvirkning fra punktutslipp fra akvakultur.</p> <p>3. Statsforvalteren har videre følgende merknader til Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø på tiltaksprogrammets side 42-43: Alle nyere tillatelser etter forurensningsloven inneholder vilkår om overvåking i samsvar med NS9410-2016. En del eldre tillatelser har imidlertid ikke slike vilkår. Statsforvalteren vil følge opp eldre utslippstillatelser med nye pålegg om miljøovervåking. Den standardiserte overvåkingen inngår ikke i tiltaksprogrammet, men benyttes som grunnlag for løpende vurdering av behov for utvidet overvåking eller ulike utslippsreduserende tiltak. På enkelte lokaliteter kan permanent reduksjon, opphør av produksjon eller lengre brakklegging, samt forbud mot bruk av kobberimpregnering av nøter være aktuelle tiltak dersom miljømål ikke kan nås på annen måte.</p> <p>4. Det er behov for en mindre justering av tredje avsnitt under overskriften Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø. Statsforvalteren foreslår at avsnittet gis ny tekst slik: NS 9410-2016 er en standard for miljøovervåking av bløtbunn, Forvaltningen arbeider med en nasjonal standard/retningslinjer for hardbunnsundersøkelser. For oppdrettslokaliteter med hardbunn vil Statsforvalteren pålegge alternativ overvåking av organisk påvirkning.</p> <p>5. Statsforvalteren opplever femte avsnitt (s. 43) under overskriften Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø som noe uklart. En leser uten inngående kjennskap til systemet omkring miljøundersøkelser under oppdrettsanlegg (B-</p>	<p>4. Oppdatert med Statsforvalteren sitt innspill i tiltaksprogram</p> <p>5. Dette avsnittet er i hovedsak skrevet av Fiskeridirektoratet og Statsforvalteren. Avsnittet opprettholdes derfor slik det er skrevet.</p>
--	---	---

	undersøkelser), og hvilken oppfølging etter akvakulturregelverket disse kan utløse, vil trolig ha vanskelig for å skille dette fra andre tiltak i vannforekomster med påvirkning fra akvakultur. Både oppfølging (tiltak) som utløses av B-undersøkelser og andre tiltak i vannforekomster er omtalt i avsnittet. Avsnittet kan derfor tjene på en oppstramming som gjør meningen i innholdet lettere tilgjengelig.	
	Overvåking <ol style="list-style-type: none"> 1. Statsforvalteren har etter at høringsversjon av regionalt overvåkingsprogram ble ferdigstilt i blitt oppmerksom på noen feil og mangler. Statsforvalteren vil etter høringsperioden innarbeide endringer i regionalt overvåkingsprogram. Statsforvalteren mener at det er behov for utvidet overvåking i grenseområdene til Russland i kommende planperiode. Dette for å kunne følge med og dokumentere effektene på vannmiljøet etter at smelteverket i Nikel er lagt ned. Avhengig av hva som kommer fram i høringen kan det også bli aktuelt å ta ut eller legge til stasjoner som følge av høringssvar. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Høringsinnspill fra andre høringsinstanser som omhandlet overvåking ble sendt til Statsforvalteren. Oppdatert overvåkingsprogram fra Statsforvalteren er inkludert i vannforvaltningsplanen i kapittel 1.3 om overvåking og vedlegg 4 om overvåking av vannmiljøet.
	Prioriteringer <ol style="list-style-type: none"> 1. inneholder en punktliste over vannforekomster med spesielle verdier som bør prioriteres for tiltak. Statsforvalteren mener at denne lista kan være et utgangspunkt for den enkelte sektormyndighet ved prioritering av egne tiltak, og i tilfeller når det er behov for samordning av tiltak fra flere sektormyndigheter. Det bør imidlertid komme fram av kapittelet at sektorene også må gjennomføre nødvendige tiltak for å nå miljømål i øvrige vannforekomster. 2. De fem første punktene i kapittel 2.1.1 peker på vannforekomster hvor gjennomføring av tiltak bør prioriteres. Det siste punktet i lista avviker fra disse ved sin ordlyd Økt fokus 	<ol style="list-style-type: none"> 1. At tiltak må gjennomføres i øvrige vannforekomster er presisert. 2. Plastforurensning er omtalt som et punkt i prioriterte fokusområder. 3. Vannregionmyndigheten støtter Statsforvalteren sitt innspill om at det er behov for mer kunnskap for å fastsette miljøtilstand og miljømål i SMVF. Dette er grunnleggende for å gjøre en reel vurdering. Det var foreslått mange tiltak for styrke kunnskapsgrunnlaget i plan 2016-2021, men flere av tiltakene er utsatt til plan 2022-

	<p>på plastforurensning som en utfordring for vannmiljøet. Vi anbefale at det finnes en mer egnet måte for omtale av tiltak mot plastforurensning</p> <p>3. Kunnskapsgrunnlaget i flere regulerte vassdrag er mangelfullt. Miljøtilstand er i mange sterkt modifiserte vannforekomster satt uten at denne er dokumentert med data fra relevante undersøkelser. Når Vann-Nett likevel viser samsvar mellom miljømål og miljøtilstand i mange SMVF'er kan dette tolkes som at miljømålet er nådd, og at det ikke er behov for gjennomføring av tiltak. Dette mener Statsforvalteren er misvisende. Statsforvalteren mener at dette er en erkjennelse av at kunnskapsgrunnlaget for fastsettelse av miljøtilstand og miljømål i mange SMVF'er var svakt i 2016. Statsforvalteren legger derfor til grunn at departementets godkjennelse åpnet for innhenting av mer kunnskap, også i vannforekomster der miljømål fremstår som nådd. Statsforvalteren mener derfor at kunnskapsinnhenting fortsatt må benyttes som tiltak i mange sterkt modifiserte vannforekomster. Innenfor et slikt prinsipp mener Statsforvalteren at det er nødvendig å prioritere mellom ulike vannforekomster og ulike reguleringer. Ny kunnskap vil gi bedre grunnlag for å vurdere hva som er gjennomførbare tiltak for å fastsette et realistisk nivå for GØP i den enkelte SMVF.</p> <p>4. I Norsk - Finsk vannregion mener Statsforvalteren at kunnskapsinnhenting og tiltak i planperioden 2022-2027 særlig bør prioriteres i Pasvikelva.</p>	<p>2027. Tiltaksprogrammet synliggjør at det er behov for økt kunnskapsgrunnlag og virkemidler i vannforekomster som er påvirket av vannkraft. Gjennomføring av disse tiltakene vil legge grunnlag for det videre arbeidet og mer korrekt vurdering av miljøtilstand og miljømål. Økt kunnskapsgrunnlag for den enkelte SMVF vil også muliggjøre en tydeligere prioritering. Innspillet er også videresendt til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet.</p> <p>NVE er enig med Statsforvalterens vurdering om at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt i flere regulerte vassdrag. Det er viktig med god dialog og innspill fra både regulerter og lokale interessenter før eventuelle pålegg om undersøkelser utformes. På den måten sikrer man at undersøkelsene, i så stor grad som mulig, gir den kunnskapen man etterlyser.</p> <p>4. Innspillet er diskutert i samarbeid mellom vannregionmyndigheten, NVE og Miljødirektoratet. Kunnskapsinnhenting og tiltak som ikke medfører krafttap er foreslått prioritert høyt i Pasvikvassdraget.</p>
	<p>Behov for virkemidler</p> <p>1. Vi gjør oppmerksom på at et utkast til handlingsplan mot pukkellaks nå er publisert av Miljødirektoratet, og teksten om dette punktet i tiltaksprogrammet.</p>	<p>1. Oppdatert i tiltaksprogram under tiltak mot pukkellaks og behov for virkemidler.</p>

	<p>Samarbeid med tilgrensende land</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klassifisering av grensekryssende vannforekomster er ikke synkronisert og samordnet mellom regionale myndigheter i Norge og Finland i den norsk-finske vannregionen. Årsaken til dette er at de nasjonale reglene for klassifisering er ulike i de to landene, noe som medfører at det oppstår ulikheter i klassifiseringen av de enkelte vannforekomstene. I tillegg er detaljeringsgraden i inndelingen av vannforekomster ulik i Norge og Finland. Ulikhetene gjelder særlig i Tanavassdraget hvor påvirkninger fra fiske på laksebestandene vurderes ulikt. 2. Etter vannforskriftens § 31 er det krav om samarbeid med ikke-EØS land (Russland). Forpliktelsen har i årene 2019-2021 vært ivaretatt gjennom arbeidet med en ny flerbruksplan for grensevassdragene Pasvik og Grense Jakobselv. Planen gjelder for årene 2021-2030. Planutkastet er på høring nå i juni 2021 og vil bli endelig vedtatt i løpet av året. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utfordringen mellom Norge og Finland når det kommer til klassifisering og arbeid etter vannforskriften/vanndirektivet er omtalt i vannforvaltningsplanen og sammendraget og norske og finske vannforvaltningsplaner. Ulikheter mellom Norge og Finland må følges opp og forsøkes løst i planperioden. Dette krever nasjonal involvering. 2. Vannregionmyndigheten/fylkeskommunen har deltatt på møter i styringsgruppa. Flerbruksplan for Pasvik og Grense Jakobselv er omtalt i vannforvaltningsplane, tiltaksprogrammet og sammendrag av norske og finske vannforvaltningsplaner. Vannregionmyndigheten/fylkeskommunen vil også delta i den videre oppfølgingen av planen.
	<p>Konsekvensutredning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konsekvensutredningen legger for eksempel til grunn at vannforvaltningsplanen fører til bedre beskyttelse av drikkevannskilder. Etter det Statsforvalteren kan se er det riktig at en rekke drikkevannskilder inngår i register over beskyttede områder. Statsforvalteren kan likevel ikke se at miljømålene for aktuelle vannforekomster inneholder krav ut over vannforskriftens krav til god miljøtilstand. Selv om vannforvaltningsplanene gir rom for å spisse miljømålene for å bedre beskyttelsen av drikkevannskilder kan ikke Statsforvalteren at dette rommet faktisk er utnyttet og synliggjort verken i plandokumentene eller i Vann-Nett. Statsforvalteren mener derfor at forvaltningsplanen, slik den foreligger, reelt ikke inneholder krav som fører til bedre beskyttelse av drikkevannskilder og andre vannforekomster i register over beskyttede område. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dersom vannforekomsten er registret som drikkevannskilde, vises dette i vann-nett. Dette synliggjøre at vannforekomsten har strengere krav som følge av annet regelverk (drikkevannsforskriften). Det er ikke gjort en konkret vurdering av stenger miljømål/krav i den enkelte vannforekomst som brukes som drikkevannskilde. Tiltak i beskyttede områder som drikkevannskilder er derimot forslått prioritert høyt i planperioden. Dette vil kunne bidra til en bedre oppfølging/beskyttelse.

	<p>Retningslinjer for arealplanlegging</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Arealendringer og fysiske inngrep i og langs vassdrag kan gi store negative påvirkninger og forringelse av vannmiljøet». Denne setningen bør etter Statsforvalterens syn omformuleres slik at den også omtaler fysiske inngrep i kystvann. 2. I punkt 1. Vannmiljø på side 122 er problematikk omkring bekkelukking særskilt omtalt i underpunktene 1.2 og 1.3. Punktet fremstår etter vårt syn som ufullstendig, og bør vurderes supplert med flere inngrepstyper som ofte reguleres gjennom arealplaner. Et eksempel er utfyllinger i kystvann og innsjøer, som vil ha sammenlignbar negativ effekt som det bekkelukking har i ellevannforekomster. 3. Punkt 5 om grøntdrag og kantsoner bør også inkludere spesielt verdifulle områder i sjø <p>Plastforurensning</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget gjør vi oppmerksom på Handelens Miljøfond sitt prosjekt «Rydd Norge Troms og Finnmark» som er igangsatt i 2021 <p>Prosess og medvirkning fram til endelig vedtak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Før ferdigstilling av forvaltningsplan og tiltaksprogram bør vannregionmyndigheten ta initiativ til nødvendige avklaringer og møter mellom sektormyndigheter, dersom høringssvarene avdekker behov for samordning. <p>Andre merknader</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Figurteksten til kart 1.1 bør endres. Kartet viser den norske delen av nedbørsfeltene i vannregionen, men inneholder også nedbørsfelt på russisk side som ikke er en del av den norsk-finske vannregionen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omformulert slik at dette også omfatter kystområder. 2. Punkt 1 er ikke supplert med flere eksempler. Hensynet til kystvann og innsjøer er belyst i punkt 4 om deponering av masser og snø og punkt 5 om grøntdrag og kantsoner. 3. Spesielt verdifulle områder i sjø er inkludert i punkt 5. <p>I samarbeid med flere vannregionmyndigheter er det også gjort andre oppdateringer i retningslinjene. Se vedlegg 7 i vannforvaltningsplanen for full oversikt.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tekst om handelens miljøfond sitt prosjekt «Rydd Norge Troms og Finnmark» er oppdatert i tiltaksprogrammet i kapittel 15.4.2 om oppryddingstiltak. <ol style="list-style-type: none"> 1. Det har blitt arrangert møter med sektormyndigheter der det har vært størst behov for samordning. <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppdatert med kart fra Miljødirektoratet. 2. Noen justeringer er gjort, men vannregionmyndigheten har i stor grad fulgt malen slik den har foreligget fra Miljødirektoratet. Tydeligere merking av vedlegg vil vurderes.
--	--	---

	2. SF foreslår å endre sidenummering og merke vedleggende tydeligere	
Miljødirektoratet	Vannforvaltningsplan <ol style="list-style-type: none"> 1. Beskrivelse av manglende måloppnåelse og virkemidler må presiseres i sammendraget 2. VRM bør oppfordre kommuner som ikke har lagt inn hensynssoner på drikkevann og badeplasser til å gjøre dette 3. Omtale plastforurensning (se innspill til Troms og Finnmark vannregion) 4. Innspill om endringer i vedlegg 3 (KU) om tekst knyttet til opprydding i Hammerfest havn, gruvedrift og utfasing/reduksjon av miljøgifter. 5. Innspill om endringer i vedlegg 5 om interaktive kart 6. Innspill om at vedlegg 10 om ansvarlige myndigheter må ferdigstilles 7. Betegnelsen "vannkvalitet" oppleves av de fleste å handle om forurensning, og koblet til drikkevanns- og badevannskvalitet. Vannforskriften er mye bredere, med fokus på både kjemisk og økologisk tilstand - det vil si "vannmiljø", "tilstanden i vannmiljøet" eller "vannets miljøtilstand". 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Manglende måloppnåelse er presisert nærmere i sammendraget. 2. VRM videreformidlet innspillet og at hatt dialog/møter med VOK om hensynssoner for drikkevann og badeplasser. Behovet for flere registreringer er belyst i tiltaksprogrammet. 3. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. 4. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. 5. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. Vannregionmyndigheten har derimot valgt å opprettholde link til interaktivt kart. 6. Oppdatert i vannforvaltningsplan. 7. Oppdatert i vannforvaltningsplan og tiltaksprogram der det er hensiktsmessig.
	Tiltaksprogram <ol style="list-style-type: none"> 1. VRM må stryke deler av avsnitt nr 3, det som kan bli stående er følgende: "Miljødirektoratet er ansvarlig for å følge opp påvirkningen fra sur nedbør/langtransportert forurensning. " Begrunnelse: Arbeidet er gjort for Norsk-finsk vannregion og det er derfor ikke nødvendig med denne informasjonen. 2. Miljødirektoratet kan ikke se at det foreslåtte tiltaksprogrammet vil være tilstrekkelig til å sikre forbedring eller hindre forringelse av tilstand for laks i områder med vesentlig påvirkning fra rømt fisk eller lakselus. Miljødirektoratet ber om at VRM tar kontakt med sektorene for å følge opp manglende tiltak for å sikre at 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. 2. Innspillet er videresendt og diskutert i samarbeide mellom VRM, Fiskeridirektoratet og Mattilsynet. I Norsk-finsk vannregion er det ingen vannforekomster som er vesentlig påvirket av rømt fisk eller lakselus. Se høringsrapport for Troms og Finnmark vannregion for hvordan dette høringsinnspillet er fulgt opp.

	<p>miljømålene nås. Eller at VRM i større grad synliggjør at tiltaksprogrammet ikke er tilstrekkelig til at målene nås, som følge av manglende tiltak.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Innspill til endringer i tekst om vurdering av måloppnåelse i kapittel 10 om fritidsfiske 4. VRM må presisere tekst om forurensset sjøbunn i kapittel 17 om behov for virkemidler 	<p>Fiskeridirektoratet viser til bidrag til tiltaksprogram og konsekvensutredning, der våre tiltak er beskrevet, overvåking og uttak. Tiltakene er lagt inn i Vann-Nett i vannforekomster der påvirkningen er vesentlig. Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har samarbeidet om miljømål i anadrome vassdrag som er nedklassifisert som følge av genetiske endringer på ville laksebestander etter påvirkning fra rømt oppdrettslaks, jf. bidrag datert 4.9.20 med informasjon om utsatte frister for å nå miljømål i disse vannforekomstene.</p> <p>Vi viser også til regjeringens havbrukstrategi «Et hav av muligheter» av 16.7.21, og 7.5.3 og siste kulepunkt i 7.6 Regjeringen vil «gjennomgå arbeidet med uttak av rømt fisk med mål om å effektivisere, forbedre og rasjonalisere metodene.»</p> <p>Forskriftsfestede krav og plikter som gjelder for den enkelte innehaver av akvakulturtillatelse og drift av akvakulturanlegg, samt Fiskeridirektoratets rutinemessig tilsyn og oppfølging ved enkelt-lokaliteter er ikke med som tiltak i tiltaksbiblioteket.</p> <p>Vi gjør oppmerksom på at alle avdelinger og fellesfunksjoner som inngår i et landbasert akvakulturanlegg for fisk skal ha gyldig</p>
--	--	--

		<p>tilstandsgrad innen 1. januar 2022, jf. forskrift om krav til teknisk standard for landbaserte akvakulturanlegg for fisk. Vi vil også opplyse om at Fiskeridirektoratet har hatt høring flere forskriftsendringer som har som mål å forebygge rømming, dette gjelder utvidelse av virkeområdet til akvakuldriftsforskriften til å gjelde vare- og tjenesteprodusenter og nye krav for å hindre, oppdage og begrense rømming, og revisjon av NYTEK-forskriften. NYTEK-forskriften er tett knyttet til standarden NS 9415:2009 som nå er revidert og kom i ny utgave 8. august 2021, NS 9415:2021 Flytende akvakulturanlegg - Lokalitetsundersøkelse, prosjektering, utførelse og bruk</p> <p>Skal vi påpeke at Fiskeridirektoratet ikke har virkemidler eller regelverk som går på villaks (f.eks. uttak av hybrider, genbank o.l.), underforstått – Mdir kunne også foreslått tiltak.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Oppdatert med Miljødirektoratet sitt innspill. 4. Presisert med behov for økte økonomiske virkemidler og prioritering gjennom nasjonale handlingsplaner. Det er også presisert hvilke områder som bør prioriteres høyt.
	<p>Handlingsprogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vi ber VRM vurdere å presisere at sektormyndighetene skal bruke Vann-Nett for å holde VRM oppdatert på fremdrift og arbeid med tiltak 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ikke presisert i handlingsprogrammet, men at Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et

	<ol style="list-style-type: none"> Det blir henvist til at sektormyndighetene skal oppdatere Vann-Nett (aktivitet 15), noe som minsker behovet for rapportering i og med at VRM kan ta ut rapporter direkte. Det er en fordel om det kan konkretiseres hva om menes med "Årlig rapportering" dersom dette kommer i tillegg til oppdatering av Vann-Nett. "Rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes". VRM må presisere nærmere hva dette innebærer. 	<p>prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen.</p> <ol style="list-style-type: none"> Aktivitet «årlig rapportering» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. Se også tilsvarende innspill fra Fiskeridirektoratet. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen. Aktivitet «rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. Se også innspill fra Fiskeridirektoratet. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter et tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen.
Fiskeridirektoratet	Kunnskapsgrunnlag i Vann-Nett <ol style="list-style-type: none"> Det er pr. i dag mange vannforekomster der påvirkning fra utslipp fra akvakultur er registrert med ukjent påvirkningsgrad. Etter vår vurdering har vi tilstrekkelig kunnskap til å kunne angi påvirkningsgraden også i disse. Vi vil fortsette arbeidet med få oppdatert Vann-Nett. 	<ol style="list-style-type: none"> Tatt til orientering. Det oppfordres til god kontakt med Statsforvalteren og andre relevante aktører ved oppdatering av kunnskapsgrunnlaget. Tiltak bør legges inn i vann-nett dersom påvirkningsgraden tilsier det.
	Vannforvaltningsplan <ol style="list-style-type: none"> Påvirkninger fra akvakultur side 28-29. Vi gjør oppmerksom på setningen ikke beskriver riktig formål med C-undersøkelsen, «For å vurdere om organisk materiale kommer fra akvakulturanlegget eller andre kilder området, blir belastningen fra akvakultur overvåket gjennom C-undersøkelser.» Formålet med C-undersøkelsen beskrives i NS 9410:2016 Miljøovervåking av bunnpåvirkning fra marine akvakulturanlegg, og er en trendovervåking av bunnforholdene i overgangssonen ved akvakulturanlegg 	<ol style="list-style-type: none"> Teksten er skrevet av Statsforvalteren. Vannregionmyndighet vil avklare innspillet videre med Statsforvalteren. Oppdatert med Fiskeridirektoratet sitt innspill. Innspillet ble vurdert i fellesskap mellom alle vannregionmyndighetene i Norge. Med bakgrunn i denne vurderingen er det valgt å opprettholde de regionale planretningslinjene. Flere sektormyndigheter er positive til de

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Akvakultur side 67. Vi gjør oppmerksom på at det også i dag er nødvendig å vurdere samlet belastning. Dette poenget gjelder med andre ord også for dagens situasjon, og representerer derfor ikke noe nytt i anledning produksjonsøkning og/eller bruk av større areal. 3. Fiskeridirektoratet stiller spørsmål ved om retningslinjene slik de er utformet i høringsforslaget vil medvirke til mer helhetlig vannforvaltning. Fiskeridirektoratet er bekymret for at retningslinjene kan medvirke til å gjøre vannforvaltningen mer uoversiktlig, blant annet ved å presentere gjeldende lov- og forskriftsfestede krav som retningslinjer som ikke er rettslig bindende. Vi stiller spørsmål ved om bruken av ordene «skal»/«må»/«bør» i retningslinjene er gjennomtenkt. «Skal» og «må» er i utgangspunktet lite egnet i formulering av retningslinjer som ikke er rettslig bindende. Vi anbefaler derfor at ordet «bør» benyttes i retningslinjer, og at eventuelle krav som følger av annet regelverk tas ut av retningslinjene. 	<p>regionale planretningslinjene. Det er derimot gjort justering med utgangspunkt i innspill fra Fiskeridirektoratet og andre sektormyndigheter. Bruken av skal, må og bør er oppdatert slik at det er i tråd med eksisterende regelverk.</p>
	<p>Tiltaksprogram</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. For å unngå misforståelse råder vi til at det tydelig skilles når det tverrsektorielle omforente kunnskapsgrunnlaget omtales og når nyere data som ikke er inkludert i dette omtales. Vi ber også om at avsnittet oppdateres slik at det kommer frem at klassifisering etter vannforskriften ikke er en vurdering gjort av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL), vi viser til informasjon fra Miljødirektoratet i november 2020. 2. Side 53 Tiltak punktutslipp fra akvakultur Første avsnitt: Vi legger til grunn at det er primært er tiltak som inngår i tiltaksprogrammet som beskrives. I den sammenheng mener vi det er relevant å vise til om den nevnte vannforekomsten er vesentlig påvirket (middels eller stor grad som har ført til redusert tilstand). Vil vil råde til at dette kommer frem. 3. Side 53 Tiltak diffus avrenning og utslipp fra akvakultur i sjø side 53 Første avsnitt. Vi viser til rådet ovenfor, og mener det også 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Tekst om vurdering av Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) er oppdatert. 2. Oppdatert med liten grad av påvirkning i henhold til det som er registrert i Vann-Nett. 3. Oppdatert med ukjent grad av påvirkning i henhold til det som er registrert i Vann-Nett. 4. Oppdatert med fiskeridirektoratet sitt innspill under vurdering av måloppnåelse i tiltaksprogram. 5. Tiltaket høsting av fremmede marine arter er ikke lagt inn i vann-nett. Vannregionmyndigheten har derfor ikke kunnet oppdatere tabeller i tiltaksprogrammet. Tiltaket som

	<p>her relevant å vise til antall vannforekomster med vesentlig påvirkning</p> <ol style="list-style-type: none"> Side 55 Vurdering av måloppnåelse Til avsnitt to ønsker vi å opplyse at alle innrapporterte miljøundersøkelser (B-, C- og andre undersøkelser) er tilgjengelig i Fiskeridirektoratets kartverktøy under temalaget «Miljøtilstand». Rapporter fra gjennomførte undersøkelser ved den enkelte lokalitet kan hentes ut. I det kvoteregulerte området er påvirkningen fra kongekrabbe registrert riktig, og Fiskeridirektoratet vil legge inn tiltaket høsting av fremmede marine arter i Vann-Nett. Vi viser til tidligere innspill om Fiskeridirektoratets arbeid med marin forsøpling, og krav og plikter i fiskeri- og akvakulturlovgivningen. I denne sammenheng ønsker vi å informere om Fiskeridirektoratets handlingsplan mot marin forsøpling av 15. mars 2021. Planen omhandler opprydningstiltak, forebyggende arbeid og satsning på forskning og utvikling for en femårs periode, fra 2021-2026, innenfor yrkesfiske, fritidsfiske og akvakultur. Innspill om oppdatert tabell som viser positive virkninger for økosystem og samfunn. 	<p>Fiskeridirektoratet omtaler er derimot beskrevet i teksten under tiltak mot fremmede arter i kapittel 9.2 i tiltaksprogram.</p> <ol style="list-style-type: none"> Oppdatert med fiskeridirektoratet sitt innspill under fiskeri og havbruk i kapitel 15.4.1 i tiltaksprogram. Innspillet er sendt til Miljødirektoratet for vurdering.
	<p>Handlingsprogram</p> <ol style="list-style-type: none"> Vi legger til grunn at Fiskeridirektoratet som sektormyndighet skal oppdatere gjennomføring av tiltak i tiltaksmodulen i Vann-Nett (aktivitet 16). Tiltaksstatus vil dermed fremgå i Vann-Nett, inkludert informasjon om tiltaket utsettes eller ikke gjennomføres. I den sammenheng viser vi til at rapporter kan hentes ut fra Vann-Nett, og vi forutsetter at vannregionmyndigheten kan hente ut opplysninger om tiltaksgjennomføringen der. Fiskeridirektoratet stiller spørsmåltegn til om vannregionmyndigheten har anledning til å stille slike krav om rapportering fra sektormyndigheter slik det gjøres i utkastet til handlingsprogram. Etter vårt syn kan 	<ol style="list-style-type: none"> Aktivitet «rapportere til VRM når planens formål og prioriteringer avvikes» er tatt ut av oppdatert handlingsprogram. At Vann-Nett brukes aktivt av alle sektormyndigheter er tatt inn som et prioritert fokusområde i vannforvaltningsplanen. Se også tilsvarende innspill fra Miljødirektoratet.

	handlingsprogrammet ikke liste opp aktiviteter og oppgaver for sektormyndigheter som ikke følger av vannforskriften.	
Kystverket	Tiltaksprogram <ol style="list-style-type: none"> 1. I avsnitt 2.3 tiltak innen samferdsel pkt. 8, 3.2.2 tiltak mot forurensning fra havner og marint 3. avsnitt samt 3.3 vurdering av måloppnåelse er det anført at Kystverket med bistand fra Miljødirektoratet skal gjennomføre et FoU-prosjekt knyttet til fysiske påvirkninger fra maritim infrastruktur. Kystverket gjør oppmerksom på at Samferdselsdepartementet har gjort en nærmere vurdering av behovet for oppdatering av rapporten fra litteraturstudien fra 2017. Samferdselsdepartementet har konkludert med at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å følge opp forventningene i de nasjonale føringene fra 2019 jf. departementets brev til Kystverket av 22. januar 2021. Det går videre fram av brevet fra Samferdselsdepartementet at veilederen som det vises til i de nasjonale føringene, er klassifiseringsveilederen 02:2018. Det vil dermed ikke bli gjennomført et FoU-prosjekt og dette må tas ut av tiltaksprogrammet. 2. Det vises til Kystverket Troms og Finnmark og Nordland. Kystverket ble omorganisert 01.01.2021 som blant annet innebærer at vi ikke lenger er inndelt i regioner. I dette avsnittet bør vi refereres til som «Kystverket» 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppdatert i tiltaksprogrammet med Kystverket sitt innspill. 2. Oppdatert i tiltaksprogrammet med Kystverket sitt innspill.
	Generelle innspill <ol style="list-style-type: none"> 1. Kystverket er i prosess med overføring av de statlige fiskerihavnene til fylkene, denne prosessen har gått over lengre tid, men utgangspunktet er at overføringen skal gjennomføres. I den anledning informerer vi om at det er startet et arbeid med å vurdere om det er anlegg som skal beholdes som Kystverkets eiendom. Denne prosessen vil ha påvirkning på hvilke områder Kystverket har ansvar som eier, også for vannforvaltningen. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Det må være god dialog mellom partene om hvordan vannforvaltningsarbeidet skal følges opp i planperioden.

SVV	<ol style="list-style-type: none"> 1. Når det gjelder bruk av Vann-nett ser vi et betydelig potensial for forbedring av brukervennlighet og lett tilgjengelige rapporteringsmaler for oversikt over alle tiltak der Statens vegvesen har et ansvar, med informasjon om tiltakene og hvor disse er lokalisert. 2. Fram til nå har det i stor grad vært snakk om å gjennomføre enkelttiltak. I forbindelse med strategier og planer for restaurering av vassdrag, som er under arbeid i Miljødirektoratet/direktoratsgruppa på oppdrag fra departementsgruppa for vannforskriften og omtalt i nasjonale konferanser, er det imidlertid lagt stor vekt på samordning av tiltak mellom flere aktører for vannforekomsten eller for et helt vassdrag. Tanken er at flere mindre tiltak fra ulike aktører kan gi en samlet restaureringseffekt når de blir utført etter en samlet plan. Når det gjelder tiltak i områder med flere aktuelle problemeiere, bør vannområdene få en tydelig rolle i samordning av arbeidet 3. Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget, så jobber Statens vegvesen kontinuerlig for å få fram mer og bedre kunnskap om blant annet avrenning fra veg, og innarbeide dette i rutiner for utbygging, drift og vedlikehold, gjennom oppdatering av håndbøker, andre retningslinjer og praksis. NIVA har søkt om FoU-midler til et større prosjekt om vegsalt der Statens vegvesen er en samarbeidspartner. Det blir et viktig supplement til tidligere arbeid om vegsalt, dersom søknaden blir innvilget av Forskningsrådet. Det foregår også et arbeid knyttet til mikroplast fra vegtrafikk, som vil være et sentralt bidrag for å øke kunnskapen om temaet. Det jobbes blant annet med å utvikle god metodikk for å påvise mikroplast med opprinnelse i vegtrafikk. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fokus på aktiv bruk og forståelse av vann-nett er tatt inn som er prioritert fokusområde. Innspillet vil også videresendes til Miljødirektoratet som nasjonal myndighet for vann-nett. 2. Tatt til orientering. VRM støtter SVV sitt syn om at vannområdene bør ha en tydelig rolle i å samordne restaureringstiltak lokalt. Økt fokus på langsiktige og tydelige avtaler som koordinator for vannområder vil bidra til å oppnå dette. Koblingen mellom den nasjonale strategien for restaurering av vassdrag og videre arbeid med vannforvaltningsplanen er tydeliggjort og tatt inn som et prioritert fokusområde. Se kapittel 2.1.2. 3. Tatt til orientering. Tekst om arbeidet med mikroplast er omtalt i tiltaksprogrammet under forebyggende og avbøtende tiltak om plastforurensning.
DMF	Generelle innspill	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Innspillet må følges opp i samarbeid med Statsforvalteren.

	<p>1. Generelt innspill om hvordan utslipp fra mineralindustrien er regulert og viser til tilgjengelig data hos DMF som kan brukes som en del av kunnskapsgrunnlaget.</p>	
Ministry of the Environment, Finland	<p>Vannkraft Finnish Environment Institute</p> <p>1. There are 43 regulated waterbodies in the area, 37 of which are heavily modified. The plan for the coming period should also include proposals for measures to establish an ecological flow (or environmental flow) in these waterbodies. Some of the power plants and dams in the area are old structures that are not subject to any obligations and whose condition and potential for improvement should be surveyed separately. The plan mentions the disadvantages of reducing hydropower production for the entire energy sector. However, in the sensitive areas of the north, such disadvantages should be assessed locally, and the benefits of hydropower should be generated in locations where it causes less harm. Designing and implementing effective solutions to enable migration and environmental flow for Paatsjoki hydroelectric power plants would create a large number of breeding habitats for migratory fish and bring the ecological potential of the area closer to the target level.</p>	<p>1. Enaresjøen har utløp til Pasvikelva, som til sammen har 7 elvekraftverk. To av disse er norske – Skogfoss og Melkefoss, som driftes av Pasvik Kraft. Eventuelle initiativ til å endre regulering og vannslipp fra Enaresjøen til Pasvikelva, og som vil påvirke kraftproduksjonen, bør skje innenfor rammene av avtalen av 29.04.1959 mellom Norge, Finland og Russland om regulering av Enaresjøen ved hjelp av Kaita-Koski-kraftverk og dam.</p> <p>Skogfoss og Melkefoss er viktige kraftprodusenter i vannregionen, med en midlere årsproduksjon (1981-2021) på hhv 289 GWh og 141 GWh. Kraftverkene har konsesjoner gitt etter den nå opphevede vassdragsloven (vdrl, §§ 2-6 om eiendomsrett gjelder fortsatt), meddelt hhv 12.12.1958 og 25.06.1976. Vdrl ble erstattet av vannressursloven (vrl) i 2000, og tillatelser gitt etter vdrl gjelder som konsesjon etter vrl § 8.</p> <p>Av Statsforvalterens høringsuttalelse går det fram at de mener kunnskapsinnhenting og tiltak i Pasvikelva særlig bør prioriteres i planperioden 2022-2027. NVE kan støtte en slik prioritering. Pasvik Kraft har pålegg om utsetting av 5000 ørret fra eget</p>

		<p>oppdrettsanlegg i Pasvikelva. Både Skogfoss og Melkefoss har konsesjonsvilkår (hhv. post 4 og post 6) som hjemler pålegg om kunnskapsinnhenting. Vilkårspost 6 i konsesjonen til Melkefoss har også hjemmel for avbøtende tiltak.</p> <p>På generelt grunnlag mener NVE at det kan oppnås gode og effektive miljøforbedringer uten tap av kraftproduksjon innenfor rammene av en vannkraftkonsesjon, også for eldre konsesjoner uten moderne standardvilkår.</p> <p>I henhold til vrl § 28 kan NVE i særlige tilfeller, dvs. når det foreligger sterke miljømessige hensyn, oppheve eller endre vilkår eller sette nye vilkår av hensyn til allmenne eller private interesser. I slike tilfeller skal det tas hensyn til de tap som endringen vil påføre konsesjonshaveren (f.eks. produksjonstap), og de fordeler og ulemper som endringen ellers vil medføre. NVE har ennå ikke mottatt anmodninger eller krav om omgjøring av konsesjonsvilkårene til Skogfoss og Melkefoss.</p>
	<p>Pukkellaks</p> <p>1. The behaviour, ecology and effects of the pink salmon on the natural local species of the area should be investigated in freshwater as well as in the Arctic Ocean ecosystems.</p>	<p>1. Statsforvalteren har lagt inn bekjempelse av pukkellaks som tiltak i et begrenset antall vannforekomster i norsk-finsk vannregion. Vi avventer behandlingen av forslag til handlingsplan mot pukkellaks, som foreslår organisatoriske og tekniske forbedringer i</p>

	<p>2. Adequate resources should be directed at removing the species from the waterbodies and suitable methods that do not put the natural fish stocks at risk should be developed. Due to the regular two-year life cycle of the pink salmon, the species is currently found in the rivers of the Arctic Ocean region in large numbers only in odd years, while the numbers spawning in even-numbered years are low. Therefore, culling the pink salmon is likely to be profitable and effective only in odd years, when the species is abundant in the rivers of the Arctic Ocean region. Consequently, resources would probably need to be allocated to the culling only every two years at the moment.</p>	<p>bekjempelsesarbeidet. Samme med økte økonomiske bevilgninger vil disse bidra til forbedringer både i kvalitet og omfang på innsatsen i arbeidet mot pukkellaks.</p> <p>.</p> <p>2. Uttak av pukkellaks krever en særskilt fisketillatelse. Statsforvalteren gir tillatelse til uttak av pukkellaks til den enkelte grunneier/fiskeforening ved hjelp av fiskefelle, not, harpun eller garn. I hver enkelt tillatelse blir det gjort vurdering av om tiltaket er forsvarlig og ihht. naturmangfoldlovens bestemmelser. Dette gjøres bla. for å ivareta stedegne fiskebestander.</p> <p>Miljødirektoratet tar innspillene til etterretning. Samarbeidet mellom norske og finske myndigheter må styrkes for å komme fram til en helhetlig strategi og plan for uttak av pukkellaks framover, inkludert avklaring av budsjettbehov og finansiering.</p>
	<p><u>Metsähallitus</u></p> <p>Plastforurensning</p> <p>1. The state of the environment and species are also affected by global airborne microplastics, so their impact on fell waters should also be considered when addressing the challenges posed by plastic pollution.</p>	<p>1. Plastforurensning er et prioritert fokusområde i planperiode 2022-2027.</p> <p>Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.</p>
	<p>Fremmede arter</p>	<p>1. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alien species are likely to pose an even more significant problem in aquatic ecosystems owing to, for example, the changing climate. In addition to combating invasive species, it is therefore important to take a position in the river basin district management plan on the preventive control of invasive species and to cooperate across borders in this area. 	
	<p>Beskyttede områder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Metsähallitus considers it important that the objectives for and the measures of Norway's water management should support the diversity of aquatic habitats and the protection of endangered species. On the Finnish side, most of the areas referred to are designated Natura 2000 sites and, therefore, subject to stricter requirements than those laid down in the river basin district management plan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.
	<p>Klimaendringer</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. It is essential to identify and take account of the risks posed by climate change in the river basic district as a factor affecting the various impacts on the waterbodies in all measures adopted, as the effects of climate change (e.g. increased precipitation, reduced soil frost time, warming of waterbodies) potentially increase the number of factors exacerbating the impact (e.g. alien species, nutrient and humus run-off, fish diseases) and increase the challenges for maintaining the good status of the waters. 2. The prolonged open-water season and the warming of the waters can have both a positive and negative impact on the structure of the fish populations. The river basin district management plan mentions the arctic char as a cold-water species that tolerates high temperatures and other fish species poorly. The prevalence of the arctic char in fell lakes could potentially serve as an indicator for assessing the effects of 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Klimaendringene sin forventede effekt på vannmiljøet er omtalt i vannforvaltningsplanen og tiltaksprogrammet. Forebyggende tiltak som forhindrer påvirkninger som følge av klimaendringene er et prioritert område i planperioden. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning. 2. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.

	climate change and also for changes in the ecological status of fell lakes.	
	Gruvedrift <ol style="list-style-type: none"> 1. Metsähallitus considers it important that the Finnish and Norwegian authorities cooperate and issue mutual statements on, for example, mining projects that have an impact on transboundary main water districts and that information on the projects is openly communicated in both directions between the two countries. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.
	Fiskeiindustri og akvakultur <ol style="list-style-type: none"> 1. From a fisheries point of view, the river basin district is home to particularly important waterbodies and fish populations. The status and monitoring of salmon populations are well covered in the management plan and the related annexes. Increasing the volume of aquaculture production fivefold from its current level requires that the environmental impacts of aquaculture and the current problems associated with the method will have been fully resolved. The impact should not only be assessed for the planning area but also for the entire production chain, extending from feed procurement to transport 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fiskeridirektoratet kan ikke se at dette er problemstillinger som omfattes av vannforvaltningsplaner. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.
	Tabeller og figurer <ol style="list-style-type: none"> 1. All tables in the Finnish translation of the regional river basin management plan and the regional action plan illustrating the major and medium impacts on the waterbodies within the Finnish-Norwegian river basin district by catchment area, are missing the third item marked with red for Paatsjoki. Moreover, the Finnish table does not correspond to the table in the Norwegian version of the management plan 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Figurer og tabeller i vannforvaltningsplanen er oppdatert.
	Regional Council of Lapland Pukkellaks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. The Regional Council of Lapland emphasises the importance of close cooperation between Norway, Finland and Russia in the prevention of the spread of alien species and fish diseases. 	
	<p>Viktige vannområder</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teno (Tana) is a border river between Finland and Norway. The Teno and Näätämöjoki (Tana and Neiden) rivers have been designated as a “significant river basin district”. The designation is awarded to river basin districts of particular importance for nationally endangered species, biodiversity conservation and fishing. The designation comes with certain planning restrictions: 'In the planning and use of the river basin district, special care must be taken to preserve the specific natural and fishing values of the river basin district when taking measures affecting its state'. The purpose of designation is to protect the natural and fishing values of river basin districts. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miljødirektoratet tar innspillet til etterretning.
Forsvarsbygg	<p>Overvåking og kunnskapsgrunnlag</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I forvaltningsplanen blir det nevnt at det kan være hensiktsmessig med samordning av pågående overvåking i felles programmer der flere aktører deltar. Forsvarsbygg stiller seg positiv til å inngå samarbeid om vannovervåking der forsvarsaktiviteter kan være en påvirkning. Det skrives videre i forvaltningsplanen at datagrunnlaget for kjemisk tilstand er svært mangelfullt i vannregionen. Forsvarsbygg har overvåkingsdata fra skyte- og øvingsfelt i vannregionen som på sikt vil legges inn i Vannmiljø. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eventuelt bidrag fra Forsvarsbygg til samordnet vannovervåking må avklares for konkrete områder, i dialog mellom Statsforvalteren, Forsvarsbygg og eventuelle andre bidragsytere.
	<p>Krigsetterlatenskaper</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Det blir nevnt at Karasjok kommune i Tana vannområde føler et behov for å få Forsvaret og Statsforvalteren til å foreta registrering og undersøkelse av lokaliteter hvor krigsmateriell er dumpet, samt i neste omgang utføre tiltak som forhindrer forurensning. For å kunne følge opp usikkerheter i krigsetterlatenskaper, må Forsvarsbygg få konkrete innspill til hvor det er mistanke om påvirkninger. Forsvarsbygg presiserer 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tana vannområde og Karasjok kommune bør informere Forsvarsbygg og FFI om aktuelle lokaliteter. Statsforvalteren kan bidra til samordning av undersøkelser. For å sikre framdrift kan det være formålstjenlig at Karasjok kommune tar initiativ til et møte med berørte myndigheter/ parter.

	at vi ikke har ansvar for krigsetterlatenskaper som ligger utenfor grunnen vi forvalter. Vi viser ellers til Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) pågående arbeid på kartlegging av dumpet ammunisjon.	FFI sitt arbeid med kartlegging av ammunisjon og krigsetterlatenskaper og hvordan dette kan bidra til økt samordning og kunnskapsgrunnlag er oppdatert under kapittel 7.2.2 i tiltaksprogrammet.
	Orientering om vannrelatert miljøarbeid <ol style="list-style-type: none"> 1. Forsvarsbygg bistår Forsvaret slik at miljøpåvirkningene av deres aktiviteter blir minst mulig. Dette gjelder både naturmangfold, forurensning av grunn og vann, og støy. I Miljøstrategien for 2020-2024, er ett av de tre fokusområdene å minimere miljøpåvirkning. Ambisjonen her, er at det gjennom forebyggende og avbøtende tiltak skal reduseres forurensede utslipp til vann og grunn. Arbeidet med vannforskriften inngår i dette fokusområdet, og skal være i samsvar med Norges helhetlige vannforvaltningsregime. For mange skyte- og øvingsfelt, er det søkt om å motta tillatelser fra forurensningsmyndighet (Miljødirektoratet, Statsforvalter). For de feltene vi har fått tillatelser, revideres måleprogrammet for å oppfylle Forsvarsbyggs krav om internkontroll og vilkår som gis av miljømyndighet. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tatt til orientering. Må følges opp i planperioden i samarbeid med relevante sektormyndigheter og aktører.
Kommuner/vannområder		
Tana vannområde	Avløp (punkt 2) <ol style="list-style-type: none"> 1. Innspill om oppdaterte kostnader for avløpstiltak. Ber om at dette legges inn i Vann-Nett. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Følges opp og oppdateres i Vann-Nett. Det er tiltakseier som er ansvarlig for å oppdatere opplysninger om egne tiltak i Vann-Nett.
	Forebyggende tiltak Gyrodactylus salaris Konsekvensene ved smitte av Gyrodactylus salaris vil være enorme økonomisk, sosialt og kulturelt. Det fordrer at man er ekstremt nøye med forebygging: <ol style="list-style-type: none"> 1. Alle veier som er farbare med personbil/bobil og som leder til eller går ved elvene i Tanavassdraget, Julevassdraget og Langfjordvassdraget, og i tillegg Tanamunningen og leirpollen skal skiltes med forbud mot smittespredning og opplysning om 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mattilsynet menet at det har kommet forslag om flere gode tiltak for å redusere faren for smitte med Gyro til norske vassdrag. Faglig sett er alle forslagen i punkt 1 gode. Mattilsynet har mest ansvar i områder der det er smitte. Det blir laget lokale forskrifter for å hindre videre smitte fra smittede elver i Norge. Vi har også

	<p>smittefare og desinfeksjon. Det skal opprettes stasjoner for desinfeksjon av båter og andre farkoster som ikke er registrert i båtregisteret for Tanavassdraget. Båter og andre farkoster som ikke er registrert for Tanavassdraget skal kontrolleres for om de er tørre eller desinfisert før de settes på vassdraget.</p> <p>2. Rapporten «Risikovurdering for smitte med <i>Gyrodactylus salaris</i> til norske elver i Troms og Finnmark fra grenseområder i Russland, Finland og Sverige» må oppdateres. Faktorer som nevnes som usikkerhetsmomenter pga manglende kunnskap må kunnskapsbelegges. Det gjelder bl.a. fiske med levende agn. Sistnevnte er også viktig for forebygging. Det må gjøres egne risikovurderinger for hvert enkelt vassdrag om faren for spredning av <i>gyrodactylus salaris</i> og konsekvenser av det. Rapporten konkluderer for Finnmark og Troms samlet at risikoen for spredning er moderat. Basert på at sannsynligheten for spredning vurderes som liten og at «Spredning av <i>G. salaris</i> til lakseelver i Troms og Finnmark vil være svært alvorlige fordi det dreier seg om smitte til nye områder». Det gjøres ikke forskjell på elver som kan rehabiliteres etter smitteinfisering og elver som sannsynligvis ikke kan rehabiliteres. Sannsynligheten for sistnevnte er åpenbart størst for Tanavassdraget. Det må gjenspeiles i en ny vurdering som konkluderer for hvert vassdrag. Årsakene til en lav sannsynlighet for suksessfull rehabilitering og kostnader må framkomme i en vurdering som munner i en konklusjon. Konsekvenser for lokal kultur må også vurderes og gjenspeiles i en konklusjon. Særlig viktig i Tana vannområde er følgene for samisk kultur hvor laksefisket er en kulturbærer. Rapporten må også oppdateres med hensyn på <i>gyrodactylus salaris</i> i Russland.</p>	<p>ansvar for å lage informasjonsplakater mm. Men vi fører ikke tilsyn med at informasjon blir gitt. Vi fører heller ikke tilsyn med at desinfeksjonsstasjonene fungerer. Samarbeid med naboland er et viktig tiltak for å beskytte vassdragene våre mot gyro.</p> <p>Mattilsynet oppfatter at ansvar/roller er fordelt på følgende måte: Miljødirektoratet har det overordnede ansvaret for bekjemping av <i>Gyrodactylus salaris</i> og bevaring/reetablering av fiskebestandene. Statsforvalteren har ansvaret for å lede dette arbeidet regionalt. Veterinærinstituttet har på oppdrag fra Miljødirektoratet ansvar for den praktiske gjennomføringa av både bevarings-/reetableringsarbeidet og den kjemiske behandlinga. Mattilsynet har ansvar for overvåking og smittereduserende tiltak.</p> <p>I planperioden burde vi kanskje vurdere om det er behov for å sjekke at alle involverte er enige om hvem som gjør hva, og om noen burde være tettere på elveeierlag og andre med ansvar for smittevern. Det er ikke minst viktig å avklare hvilke etater som har det overordnede ansvaret for kommunikasjon mellom Finland og Norge.</p> <p>2. Mattilsynet ser også behovet for oppdatering av kunnskapsgrunnlaget og ny risikovurdering. Hvilke faktorer som bør/må</p>
--	---	---

		<p>risikovurderes på nytt og hva vi trenger fornyet kunnskap om, må bli et innledende arbeid i denne prosessen. Å risikovurdere det enkelte vassdrag hver for seg, er et godt innspill som vi tar med oss videre. Tiltak og tekst om Gyrodactylus salaris er oppdatert i tiltaksprogrammet i kapittel 9.2 om tiltak mot fremmede arter.</p>
	<p>Tiltak laksebestanden i Tanavassdraget</p> <p>Laksefisket er svært viktig sosial, kulturelt og økonomisk både i Elvedalen og i Fjorden. For samisk kultur er laksefisket en kulturbærer. For å ta vare på kulturen og utøvelsen av den, og for at de sosiale og økonomiske følgene blir minst mulig, er det viktig at laksebestanden hurtig tar seg opp igjen og blir sterk. På denne bakgrunn foreslås følgende tiltak:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Program for reduksjon av alle typer predatorer i hele vassdraget, munningen og sjøområdet i forbindelse med vassdraget. 2. Bygge kultiveringsanlegg for klekking av rogn til utsetting av fisk. Bestandene suppleres i deler av vassdraget, sideelver eller hovedelven, hvor gytebestandsmål ikke nås. Muligvis kan det bygges et felles anlegg med adskilte bestander og hvor bestandene som må kultiveres kan variere. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Svenning m.fl. 2020 gir en oppdatert kunnskapsstatus. Med utgangspunkt i anbefalinger i rapporten foregår oppfølgende undersøkelser i 2021. Fiske etter andre arter er tillatt i hele vassdraget i fiskesesongen. I øvre deler er det i fisket etter andre arter også tillatt å bruke garn under fisket etter andre arter. Da laksefisket ble fredet i 2021 ble det lagt til rette for fiske etter andre arter. Videre tiltak vurderes fortløpende i tråd med at eksisterende kunnskap suppleres og ny kunnskap bygges opp, og en får erfaringer ved pågående tiltak. 2. Tanavassdraget med sideelver er lite påvirket av menneskelige inngrep. Vassdraget har stor kapasitet for naturlig reproduksjon. Nedgangen de siste årene er forårsaket av svært lav overlevelse i sjøen. Overvåking fra den finske sideelva Utsjoki har vist at smoltproduksjonen har vært relativt stabil. Miljøforvaltninga er restriktiv med fiskeutsetting som tiltak for å styrke laksebestander. Forskning på effekter av fiskeutsetting har vist at dette har negativ

		<p>genetisk påvirkning på bestandene. Hovedstrategien er derfor å se på andre tiltak, som fiskeregulering, for å sikre store nok gytebestander, og evt. habitattiltak. Det siste benyttes der det har vært betydelige fysiske inngrep, noe det ikke har vært i Tana.</p>
Karasjok kommune	<p>Krigsetterlatenskaper</p> <p>1. For Karasjok kommune er det svært viktig å få avklart faktum rundt forurensninger som skyldes krigsetterlatenskaper. Karasjok kommune mener at ansvaret må ligge på staten, dvs. et nasjonalt ansvar. Vi finner det svært urimelig dersom Karasjok kommune som en «tilfeldig» kommune, alene må ta ansvar for utredning, opprydding og oppfølging/overvåking for miljøskadelige etterlatenskaper etter 2.verdenskrig. Karasjok kommunen mener at overvåking og kartlegging av forurensning fra krigsetterlatenskaper bør defineres og at en statlige sektormyndigheter tildeles ansvaret for dette. Vi ber om en tilbakemelding fra Fylkeskommunen som vannregionmyndighet.</p> <p>Kommunen har anmodet om undersøkelser av krigsetterlatenskaper i følgende områder: Máđiijavre – Avrenning Niitošjohka ved Badjenjarga til Kárásjohka, Divran – Avrenning Diljohka ved Ajonjarga til Kárásjohka, Geadjájavri, Elva ved brua, Lahtoš ca. 500 m nedenfor brua, Riidomohkki, Jámbálesvárri – Jámbálesnjarga.</p>	<p>1. Undersøkelser kan gjennomføres ved å søke om vannforvaltningsmidler, ved statlig finansiering fra Statsforvalteren, ved eventuelt bidrag fra Forsvarsbygg, ved andre finansieringskilder eller som en kombinasjon av disse. For å sikre framdrift kan det være formålstjenlig at Karasjok kommune tar initiativ til et møte med berørte myndigheter/parter. Se også innspill fra Forsvarsbygg hvor de etterspør konkrete innspill til hvor det er mistanke om påvirkninger. For å sette mer fokus på problemstillingen, er tiltak og kartlegging av dumpet ammunisjon og krigsetterlatenskaper nærmer omtalt i kapittel om miljøgifter og andre forurensende stoffer i tiltaksprogrammet.</p>
	<p>Samarbeid med tilgrensende land</p> <p>1. Kommunen Tana, Utsjoki og Karasjok i samarbeid med Inarin Lapin Vesi OY inngått samarbeid om prosjektet «Grensesamarbeid om vann og avløp langs Tanavassdraget». Prosjektets langsiktige visjon er at man gjennom å samarbeide om vannforsyning og avløpshåndtering (VA) over grensen bidrar til å øke effektivitet og samtidig sikrer god ressursutnyttelse.</p>	<p>1. Innspillet er diskutert med Mattilsynet og finsk vannregionmyndighet. Det er vannverkseier som har ansvaret for å sikre vannkilden. I første omgang bør det etableres tydelige avtaler mellom kommunene som sikrer beskyttelse og stabil vannforsyning. Drikkevannskilden vil fysisk</p>

	<p>Planlagt vannforsyning er tenkt basert på utvidelse av uttak fra eksisterende grunnvannskilde sør for Karigasniemi, og at denne kilden benyttes som vannforsyning både for Karigasniemi og Karasjok. For Karasjok kommune er det viktig – også for å sørge for nødvendig oppfyllelse av krav gitt i forskrift - at en eventuell fremtidig hoved drikkevannskilde som fysisk befinner seg i Finland, er sikret samme krav til beskyttelse som om den skulle ligget i Norge. Karasjok kommune er derfor svært opptatt av hvordan det skal sikres, både for å ivareta levering av trygt og sikkert vann til innbyggerne og for å sikre/minske risiko ved den store og langsiktige investeringen prosjektet medfører. Vi ser for oss at dette kan sikres gjennom tre alternativer, og vi ber Fylkeskommunen som vannregionmyndighet om en tilbakemelding på hvilken løsning som kan brukes.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Karasjok kommune stiller spørsmål ved om «memorandum of understanding» foreligger, eventuelt hva som er status og fremdrift på denne. Dersom denne ikke foreligger vil Karasjok kommune presisere viktigheten av å få frem hva som skjer dersom kommuner/vannregion eller landene er uenig om prioriteringer mv. Det bør også beskrives konkret hvordan forhandlinger er tenkt gjennomført, og hvem som stiller som representanter og eventuelt hvem som leder. 3. Som ledd i gjennomføringen av dette prosjektet kan det bli behov for en helhetlig arealplan som vil krysse kommuner/landegrenser. Det kan gi utfordringer som muligens ikke er løst i dagens planveileder. Karasjok kommune ser for seg at det vil bli behov for ekstern kompetanse og bistand til å få gjennomført en slik planprosess. 4. Karasjok kommunen etterlyser en beskrivelse av hvordan høringene er tenkt samkjørt. En slik beskrivelse vil sikre forutsigbarhet for alle berørte parter. 	<p>være plassert på finsk side, men drikkevannsforskriften og lovkrav som gjelder for drikkevannskilder i Norge må følges opp uavhengig av dette. Nye vannverk må også plangodkjennes av Mattilsynet før det kan settes i drift.</p> <p>Hvilke lovkrav som gjelder for drikkevannskilder og drikkevannsforsyning er beskrevet i sammendraget av norske og finske vannforvaltningsplaner.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Dokumentet «memorandum of understanding» foreligger og er omtalt i vannforvaltningsplanen. Vannregionmyndigheten er enig med Karasjok kommunene om at det er viktig å få fram hva som skjer dersom landene er uenige. Vannregionmyndigheten vil diskutere denne problemstillingen videre med Miljødirektoratet som nasjonal myndighet. 3. Karasjok kommune oppfordres i første omgang til å ta kontakt med Mattilsynet som regional myndighet for drikkevann. Vannregionmyndigheten kan bidra i det videre planarbeidet dersom det er behov. 4. Hvordan høringene var tenkt samkjørt er beskrevet i planprogram for Norsk-finsk vannregion. Justeringer i de nasjonale fremdriftsplanene underveis i planprosessen gjorde det utforende å koordinere dette arbeidet. Dette er
--	--	---

		nærmere omtalt i vedlegg 9 i vannforvaltningsplanen.
--	--	--